

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12 — pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43,916.

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: URAY SÁNDOR.

H Ú S V É T

Máté 28: 4. „Az őrizők pedig ... megrettenének és olyanokká lőnek, mint a holtak.”

Jézus nem engedte, hogy elszánt tanítványa nagycsütörtök éjszakáján fegyverrel hadakozzék a védelmére. A k o r mondott szavait nagyon sokszor magyarázták azóta félre: elvi pacifizmust akartak bennük felfedezni, a férfigyávaság torz himnuszát hallották belőlük kinyöszörögni, sőt mindenféle fegyveres hatalom és fegyveres honvédelem elítélését akarták belőlük kimesterkedni. Mind ennek pedig a világon semmi alapja sincsen. Jézus egyszerűen azért tiltakozott az Ő védelmében való fegyverhasználat ellen, mert Ő fegyveres védelemre nem szorult rá. Tudta, hogy Őneki az Atya akarata szerint meg kell halnia s ezt semmiféle fegyveres védekezés nem hárihatja el. De tudta azt is, hogy Őneki az Atya akarata szerint harmadnap fel kell támadnia s ezt semmiféle fegyveres hatalom nem akadályozhatja meg. Amikor az Élet kijön a sírjából, a legerősebb fegyveres őrség is megretten és olyanná lesz, mint a halott.

Ezért engedte magát nagycsütörtök éjjelén a Getsemánéban fegyver közé fogatni. Ezért tiltott el mindenféle, még oly jóindulatú hősködést is a személye körül, azzal a már akkor közmondásként használt egyszerű, józan bölcseséggel: „Vigyázz — ahol egyszer fegyverre megy a dolog, ott vissza is ütnek!” Oktalan mártírokra nem volt szüksége: először Őneki magának kellett meghoznia tanítványaiért és mindnyájunkért a maga egyszeri és tökéletes áldozatát. Amikor ez az áldozat „elvégeztetett”, akkor már ügyis elvész az ereje Vele szemben minden fegyvernek és akkor már a tanítványait is olyan erővel fogja felruházni, amely minden földi fegyvernél hatalmasabb.

Kellőre adjon kegyelmi erőt a Feltámadott az Ő mai húsvéti magyarjainak:

Az egyik az, hogy Istentől rendelt földi kötelességeiket minden gyávaság és minden hősködés, minden bujkálás és minden mártírkodás nélkül teljesítsék, kiki ott, ahová állítottott. Akinek fegyver van a kezében, használja, mint keresztyén, törvényes felsősége parancsára oly hathatósan, ahogyan még tán sohasem használta. Akinek szerszám van a kezében, forgassa úgy, hogy munkája egyértékű legyen a fegyveres honvédelemmel. Akire Isten ígéje és a lelkek szolgálata bízott, végezze a munkáját úgy, hogy minden szava erő legyen s ha úgy fordul, még a hallgatása is cselekedet és bizonyágtétel-számba menjen.

A másik pedig az, hogy a feltámadott Krisztus magyarjai boldogabban és derűsebben, mint valaha, higgyék, hirdessék, sugározzák a legnagyobb bizonyosságot: a fegyver mindent rombadönthet, ami ebben a mi boldogtalan világunkban még szép és jó van vagy ami annak látszik, de Krisztus fölött nincs már hatalma.

Attól fogva, hogy húsvét hajnalán lehanyatlott az őrizők karja és kardja, hiába próbált felemelkedni és hiába próbál mind e világnak végezetéig. Ahol ehhez a Feltámadott Úrhoz tartoznak e földön emberek, ott földi fegyver csak földi sebet ejthet s még a fegyverek fegyvere: a halál is csak ideigvaló sebet szakíthat.

Most legyen — vagy sohasem lesz — a földi egyház, a mi egyházunk is, azzá, aminek egyedül volna szabad lennie: a feltámadott Krisztus népének győzhetlen életközösségévé!

Révész Imre.

Az Úréi vagyunk . . .

Róm. 14: 8.

Egyik íróbarátom mondotta nekem egy alkalommal, hogy a háború forgatagában felvett képek közül a legmélyebben megrendíti, amikor lezuhant, összetört szárnyú, nyomorékká formátlanodott repülőgépet lát holtan, elnyúlva a földön. Nem értettem meg, hogy tulajdonképpen mit akar ezzel mondani. Csodálkozva néztem reá. Észrevette és így magyarázta meg a gondolatát:

— Mikor ilyen képet látok, mindjárt az emberre gondolok. Erre az elbizakodott, büszke sasra. Erre a merész szárnyalóra. Szétnézek rokonaim között; végiggondolok barátaim életén; megjelenik előttem jóismerőseim arca és megrendülök a szomorú látványon: mennyi lezuhant, összetört szárnyú, elformátlanodott roncsot látok közöttük. Ifjúságukban ezek mindnyájan magasba vágyódtak. Felfelé törtek. Szárnyaik voltak. Fény sugárzott a szemükből. Hangos öröm muzsikált a bensőjükben. Mégis... mégis... nagyrészüknél ugyanaz lett a sorsa, mint a lezuhant repülőgépek. Azért, mikor ilyen kép kerül a szemem elé, önkéntelenül a mai emberre gondolok; a modern emberre; a ma emberére.

Valóban, minden azon fordul meg, hogy: kié a szívem. A kérdés, amelyre felelnem kell, így hangzik: Kié vagy? Az első keresztyének azt érezték az apostollal, hogy:

— akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.

Ebben a bizonyosságban találták meg legyőzhetetlenségüket. Akár éltek, akár haltak: az Úréi voltak. Minden más földi vonatkozás eltörpült emellett. Egy egész világgal állottak szemközt. Ha elveszítették volna az Urat: lezuhantak volna a magasból a pogány világ irtózatossá szakadékaik közé. De Jézus Krisztus követői és megváltottjai voltak. Ez volt rangjuk, méltóságuk, dicsőségük. Az Úréi voltak, tehát vállalták az elkötelezést, hogy az Úrnak élnek. Naponként szembenéztek a halállal és soha meg nem rendültek, mert az Úréi voltak. Ez magyarázza meg hősiességüket. Keresztyénnek lenni: mindig ezt jelentette. Minden azon fordult meg ma is, hogy: kié vagyok? Ünnepeimet ez határozza meg döntőleg. Nagypénteki gyászom eszerint lesz az én gyászom és húsvéti örömem eszerint lesz az én örömem. A világ képe megváltozhatik körülöttem. Régi földi dicsőségek összeomolhatnak; újak feltündökölhetnek, de benső lelkivilágom változatlanul ugyanaz marad: az Úréi vagyok.

Ha ezt egy magányos, árva lélek mondja, már nem árva lélek többé. Ha egy kis otthon népe éneklő: a hajlék napfénytel telik meg. Ha egy város népe forr össze testvéri családdá az Igében: akkor az a város megszépül hatalmas erőknél általa. Ha pedig egy nemzetnek lesz a zsoltárává, akkor olyan hatalmat nyert, hogy a magasból nem zuhanhat alá.

Ez érteti meg velünk, hogy miért van annyi utjjongás a húsvéti énekeinkben. Miért harsonázunk: *örvendezetek egek, ti is földi seregek, mindnyájan örüljétek! Vigán énekeljétek!* Miért? A választ az ének adja meg: *Mert Urunk feltámadott, nekünk életet adott.* A feltámadott Idvezítőben vetett hit

nélkül nem lennének templomaink, nem állanának iskoláink, nem lenne viharokat kiállott dicsőséges multunk, nem remélhetnénk boldogabb jövődőt. Nem lenne evangéliumi egyházunk. Minden azon fordul meg, hogy: kiéi vagyunk? Minden más eltörpül emellett.

Ifjúkoromban mondta nekem egy öreg, bölcs lelkipásztor:

— Fiam, bármennyit imádkozunk, még mindig keveset imádkozunk. Bármennyire belemélyedünk az Igébe, még mindig nem mélyedtünk bele eléggé. Bármennyire átadtuk lelkünket az Úrnak, még mindig a Sátán birodalmának a megszgyéjén sántikálunk sokszor.

Húsvéti legációmkor mondotta ezt. Azóta sok húsvét mult el. A külső viszonyok megváltoztak. Húsvét azonban ugyanaz maradt. A kenetes szavakat mindig hallom a fülemben esengeni.

Az 1944. esztendő húsvétját az határozza meg, hogy az egész magyar reformátusság elmondhatja-e, hogy ő az Úré. Hogy a láthatókra néz-e, vagy pedig a láthatatlanokra; mert a láthatók ideigvalók, a láthatatlanok pedig örökkévalók (2. Kor. 4. 18).

Az 1944. esztendő húsvétján boldogünnep-kívánással köszöntjük egymást. A boldog ünneptől azonban még messze vagyunk. Sorsdöntő kérdésünk az, hogy a magyar reformátusság össze tud-e forrni egy olyan ünneplő sereggé, egy olyan testvéri érzésben összenőtt családdá, amely diadalmi dalaként tesz bizonyosságot az Igével:

— *... ha élünk, az Úrnak élünk; ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Azért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.*

Amikor ez boldog valósággá lesz a magyar földön: akkor ragyog fel tündöklő szépségében a magyar húsvét!

Böszörményi Jenő.

A kereszt

A nagypénteki kereszt az a szimbólum, amelyet a legtöbbször és a legtöbben bitorolnak jogtalanul. Nem a kereszt jegye mögé bujtatott ezerféle politikumra, nem világnézetekre és áramlatokra gondolunk elsősorban, sem a Krisztus sebével takart egyéni és közösségi érdekekre, amelyek a legnyilvánvalóbb megcsúfolásai a keresztnek, — hanem magára a tanítványra és a tanítványok gyülekezetére. Arra a keresztyénre és arra a keresztyénségre, amely mindent vállal Krisztustól és a keresztyénségből — csak a keresztet nem. Mert a kereszt rémületes és iszonyatos botránkozás volt kezdettől fogva a tanítványok szemében. Ez az, ami érthetetlen, ami ellen fellázadunk, ami nem kívánatos. Nem akarjuk vállalni, nem hiszünk a szükségességében, elkerülhetőnek és elkerülendőnek tartjuk. A kereszt így lesz csak szimbólum sok tanítvány életében, amely polgári kényelem fölé van mázolja hazugsággal; így lesz mítosz, amely alkalmas tárgya érzélgős, művészi és esztétikai szemlélődésnek, de semmiesetre sem léttel teljes realitás. Így lesz a kereszt szimbóluma sokaknak, akik a keresztről hallani sem akarnak.

Pedig a tanítványnak, ha tanítvány akar lenni, a gyülekezetnek, ha Krisztus teste akar lenni, kevés a kereszt csak szimbólumnak. *Tanítványnak és gyülekezetnek meg kell békülni a kereszttel, mint életsorssal.* Mert a Krisztussal való közösségnek egészen a keresztrevonattatás kinjáig kell tartani. A kereszt jelenti egyedül a Krisztussal való életközösség realitását. Mit jelent a kereszt, mint realitás, mit jelent, mint életsors?

Kereszt annyit jelent, mint e világtól megtagadni. A világ pedig azt tagadja meg, aki szembe fordul a rohanó árral, aki nem szolgálja ki örök opportunitással a mindenkori má, sőt, aki meg tudja és meg meri ítélni a világot. Jaj a tanítványnak és jaj a gyülekezetnek, ha nem tagadja meg a világot, mert akkor ő a világ szerelmese. Aki pedig a világ szerelmese, annak nem lehet szimbóluma a kereszt.

Kereszt annyit jelent, mint Istentől megtagadni. Kereszt annyit jelent, hogy prédául engedett az Isten. Bármennyire irtózatossá érzi testileg szenvedni, megsanyargatni és üldöztetni, éppen a keresztet realitásként látó tanítványnak el kell fogadni azt a gondolatot, hogy Isten akarataival és akarataiból *testileg* is szenvedni kell a földön. Isten engedi Krisztust megfeszíteni és engedi a keresztben szenvedni. Isten nem ígért az övének, a tanítványnak és a tanítványok gyülekezetének örök békét és sérthetlenséget e földön. Aki nem akar szenvedni, annak nem lehet szimbóluma a kereszt.

Kereszt annyit jelent, mint alázatosan engedelmeskedni Istennek. Vállalni a keresztet, nem menekülni a kereszt elől, nem zúgolódni ellene, hanem alázattal meghajolni és felvenni azt. A keresztet vállalni nem akaró keresztyénség imádságából hiányzik ez a fohász: „Legyen meg a Te akaratod!” A keresztet vállalni nem tudó tanítvány élete még nincs átadva Krisztusnak, minden akarása még az öncél körül forog. Akinek még van össze nem törött terve és célja, akiben még van lázadás a kereszt ellen, annak nem lehet a kereszt szimbóluma.

A világtól megtagadva, Istentől prédául e világ fejedelmeinek odadobva, engedelmesen szenvedni — ez a keresztyén életsors. Egyedül ezt az élettartalmat fedheti, mint szimbólum a kereszt. Enélkül a tartalom nélkül a szimbólum megtévesztés és hazugság. De ezzel a tartalommal vigasztalás és bátorítás. A kereszt vigasztalása és bátorítása Krisztus, akivel csak a keresztben lehet találkozni.

A kereszt népének nem lehet szentebb hivatása, mint mindeneknek, akiknek vállain megsokasodott a kereszt, felfedni ezt az áldott lehetőséget: életünk, terveink lerontatásában megtalálni Krisztust.

Dr. Bartha Tibor.

„Legyen a **lelkünk** tüzes szárnyacsapása,
kürt, mely a Mindenséget átkiáltsa,
láng, melytől a nap fényesebbé válik,
hang, mely elér az Isten trónusáig,
s zengjen ajkunkról, mintha láng lobogna,
életet keltve bús lélek-romokba:
«**Tebenned bízunk eleitől fogva!**»

Bódás János.

Esperesi székfoglaló beszéd

A máramaros-ugocsai egyházmegye 1944 március 17-én Máramarosszigeten tartott közgyűlésén elmondotta **Papp József** esperes.

„Kegyelem néktek és béke az Istentől és a mi Urunktól, a Jézus Krisztustól!”

Az apostol ezen szavaival köszöntöm a nagytiszteletű és méltóságos egyházmegyei közgyűlést, a mélyen tisztelt kedves vendégeinket, közöttük is különösebben főtiszteletű és méltóságos D. Dr. Révész Imre püspök urat, a kormány, a vármegye, a város, a hadsereg, a testvéregyházmegyék nagytiszteletű espereseit, az egyházak, a világi hatóságok és a társadalmi egyesületek képviselőit, akik szíves megjelenésükkel egyházmegyei közgyűlésünket bensőségebbé, ünneplésesebbé teszik. Hálás köszönettel fordulok a kebelbeli egyházak presbitériumai felé is, amelyek engem, az Úrnak erőteljes, gyarló szolgáját, az „ismeretlent”, aki a kényszerítő, kegyetlen akadályok miatt még alig két esztendeje lehetek tagja ennek az egyházmegyének előlegezett bizalmukkal, nagynevű elődök után esperessé választottak.

Tudom, hogy most sokan, különösen az egyházmegyébe tartozó egyházközségek vezetői és tagjai közül, lelkükben azt kérdezzétek felőlem, egyesek talán bizakodva, mások kételkedve, hogy vajjon tudom-e teljesíteni maradéktalanul azokat a kötelességeket, amelyeknek lelkiismeretes elvégzésére már szent esküvel is köteleztem magam?! A kérdésen, származzék az jóindulatú, közönyös vagy akár ellenséges érzületű lélekből, csodálkozni nem lehet. Hiszen az esperesi tiszt még a béke idejében is és ott is, ahol hitünk cselédei szintizta, magyarul vidékeken egy tömbben élnek, nem könnyű feladatot rótt annak a viselőjére: mennyivel nehezebb az most, ezekben az itéletes időkben és mennyivel terhesebb az itt, ahol két politikai vármegye területén, másfajta népek tengerében még az anyaegyházak is többnyire csak parányi, kicsiny szigetek, amelyek közül talán egyetlenegy sincs, amelyhez kisebb-nagyobb lélekszámú szórvány ne tartoznék.

A tépelődés, az aggodalmaskodás kérdése megválasztásom óta nem egyszer felmerült lelkemben is és éjjel és nappal nyugtalanított engem is, és megvallom, hogy amikor a tisztemmel járó nemzeti és egyházi szempontból végtelenül fontos feladatok sokaságára és nagyságára és ezzel szemben erőtlenségemre, gyöngeségemre gondoltam: Jeremiás szerint a „többre hivatással” járó, megbízatás elől ki akartam térni. De kicsinyhitűségemet legyőzte most is, mint sok megpróbáltatással terhes életem eddigi folyamán számtalanszor már az Isten biztató szava: „Élég neked az én kegyelmem!” „Ne félj, mert én veled vagyok, s ezért rendeltelek téged, hogy gyomlálj, irts, építs és plántálj! Viaskodni fognak ugyan ellened, de nem győznek meg téged, mert én veled vagyok, hogy megszabadítsalak téged!” (Jeremiás 1. r.) És most az isteni elhivatás és megbízatás rendíthetetlen hitétől felővezett lélekkel itt állok a nagytiszteletű és méltóságos egyházmegyei közgyűlés színe előtt, hogy szívem szeretetét, lelkem lelkésedését, akaratom erejét, jószándékomat, tudásomat, szolgálatomat, életemet fenntartás nél-

kül felajánljam egyházmegyénk, ebben az egyes gyülekezetek, az azokat alkotó hívek, kicsinyek és nagyok, testi és lelki javának földi és mennyei boldogságának a munkálására!

„Ímé! Itt vagyok ; hogy cselekedjem óh Isten a Te akaratodat!“ (Zsid. 10 : 7.)

Mivel pedig a biblia és ennek alapján a II. Helvét Hitvallás szerint „Isten azt akarta, hogy az emberek üdvözüljenek és az igazság ismerésére eljussanak : ebből szükségképpen következik, hogy mindig volt, van is és a világ végéig lesz egyház, azaz a hívőknek e világból elhívott, egybegyűjtött gyülekezete, vagyis minden szenteknek egyessége, akik tudniillik az igaz Istent, az idevezítő Krisztusban, az Ige és a Szentlélek által valósággal megismerik és igazán tisztelik, azonkívül a Krisztus által ingyen ajándékozott összes javakban hit által részesülnek!“

„Isten az Ő egyházának egybegyűjtése, alapítása, kormányzása és fenntartása végett mindenkor alkalmazott szolgálkat most is alkalmaz és alkalmazni fog ezután is mindaddig, míg az egyház a földön meglesz.“

Ezek a szolgálk mi vagyunk, lelkipásztor testvéreim! „Isten szolgálkai, akik által Isten az emberek üdvösségét munkálja.“ Hivatása magaslatán álló lelkipásztornak soha, semmi körülmények között, egy pillanatra sem szabad megfedkezni erről a szent küldetésről. Boldogító kiváltság, de egyúttal komoly, nagy felelősséggel járó megbízás ez! Boldogító kiváltság, hogy a végéremehetetlen bölcseségű, szent és igaz Isten arra méltóztatott, hogy „mellette munkálkodó szolgálk lehetünk“ (I. Kor. 3, 9). Nagy felelősséggel járó megbízás, mert nem kevesebbről van szó, mint a reánk bízottak földi és mennyei boldogságáról, halhatatlan lelkek örök üdvösségéről vagy örök kárhózatáról, hogy erre — a minden földi, emberi kitüntetésen felülálló kiváltságra és isteni megbízásra magunkat méltatlanná ne tegyük : közülünk kiki azon a helyen, ahova Isten akarata és a hívek bizalma állította — mind alkalmas, mind alkalmatlan időben édes örömmel hordozza a Krisztus igáját és készséggel teljesítse azokat a kötelességeket, amelyeket a szentírás, a hitvallásos könyvek, egyházi törvényeink, felsőbb egyházi hatóságaink rendeletei, főképpen lelkiismerete, egyházának és híveinek nyugalma és békessége, lelki és anyagi javak érdekében tőle megkíván. Ezeket a kötelességeket a II. Helvét Hitvallás XVIII. rész 14. pontja foglalja össze tömören. „Hogy pedig az egyház szolgálja kötelességeit, annál helyesebben és könnyebben tehesse, különösen megkívánatik tőle, hogy félje az Istent, buzgó legyen az imádkozásban, a Szentírást olvassassa, mindenkor és mindenben ébren legyen és feddhetetlen étellel tündököljék mindenek előtt.“ Aki ifjú, soha meg ne fedkezék Pál apostolnak Timótheushoz intézett intelméről : „Senki a te ifjúságodat meg ne vesse, hanem légy példa a hívőknek a beszédben, a magaviseletben, a szeretetben, a lélekben, a hitben, a tisztaságban“ (I. Timóth. 4). Az idős és a vén úgy forgolódják hívei előtt, hogy kiérdemelje és örömmel teljesítse vele szemben mindenki a Mózes szerinti parancsot : „A vén ember arcát megbecsüljed és az öregember előtt kelj fel!“ A lelkipásztor olyan legyen a gyülekezetében, mint családjában az édesapa, akinek gondja állandóan kiterjed a családtagok lelki és testi szükségére ; akihez a gyülekezet

tagjai, mint gyermekek az apjukhoz, életük minden körülményei között fenntartás nélkül, bizalommal fordulhassanak, mert ne felejtjük el : kölcsönös bizalom nélkül az egyházban jólét, békesség, áldott élet el sem képzelhető! Evégből ne csak a templomban találkozzunk híveinkkel, hanem szálljunk le hozzájuk a mindennapi élet gondjai közé és legyünk velük az örömben, a szenvedésben, vigasztaljuk őket, irányítsuk őket, hibáikkal és gyarlóságaikkal együtt szeressük, féltsük, védjük, óvjuk őket a lelket mérgező, gombamódra szaporodó eszmeáramlatoktól, békességet, boldogságot megrontó tévtanoktól, hogy így jobb sorsra méltó magyar népünk szilárdan megmaradjon ősei hitében, tiszta erkölcsében, vallási és magyar nemzeti érzésében.

A templomi szószék munkáját igyekezzünk kiégszíteni, elmélyíteni az áldásosnak bizonyult belmisszió különféle munkáival. E tekintetben kiváló gondot fordítok arra, hogy minden egyházközségben legyen vasárnapi iskola, hiszen az élettapasztalat bizonyítja, hogy nem egy ridegszívű, egyházával szemben közönyös, sőt ellenséges lelkületű apa vagy anya lett vasárnapi iskolás gyermeke példája folytán egyházának buzgó tagja. Gyűjtjük össze leányainkat a Leányszövetségbe, ifjainkat az Ifjúsági Keresztyén Egyesületbe, illetve a bibliakörökbe. És ha volna még egyházmegyénkben olyan gyülekezet, ahol férfiszövetség vagy evangéliumi munkásszövetség, különösen Nőszövetség nem működik, ott azt a lelkipásztor a felsőbb és egyházi hatóságok rendeleteinek készséges és lelkiismeretes teljesítésével haladéktalanul igyekezzék megalkotni. Ismét saját egyházközségemben nyert tapasztalatomra hivatkozva állítom, hogy ezeknek a szövetségeknek buzgó tagjai kiváló és értékes segítséget nyújtanak a lelkipásztori munka azon ágában, melynek célja : a hitélet megelevenítése és a Krisztus szegényei között a testi és a lelki nyomor enyhítése, égető könnyeinek letörlése.

Féltő szeretettel gondolok a szórványokban lakó magyar református testvéreinkre. Az ők minél sikeresebb és eredményesebb lelkigondozása érdekében feltétlenül kívánatosnak, sőt vallási és nemzeti szempontból egyenesen parancsoló kötelességnek tartom a szórványokban lakók felkutatását és számbavételét ; a szórványoknak a szerzett jogok tiszteletben tartása mellett ugyan, de minden egyéni érdek határozott mellőzésével a mai viszonyoknak és a földrajzi adottságoknak figyelembevételével az egyes anyaegyházakhoz való célszerű új beosztását ; a rahói és a felsővisői missziói egyházak minél előbbi anyásítását ; továbbá legalább egy egyházmegyei utazó lelkipásztori állás szervezését és így egy szórványgondozó lelkipásztor minél előbbi munkábaállítását, mert erős meggyőződésem szerint csak buzgó, önfeláldozó, rendszeres pásztori munka és gondoskodás akadályozhatja meg, hogy ezek a templomot, iskolát, magyar testvéri együttélés közösségét nélkülöző atyafiak le ne szakadjanak egyházunk és nemzetünk testéről, s aztán el ne kallódjanak és fel ne szívódjanak az idegen fajú és másvallású népek tengerében.

Szeretettel kérem e helyről is az egyes gyülekezetek pásztorait, tanítóit, az egyes belmissziói alakulatokat, presbiter és jó anyagi viszonyok között élő, különösen jószívű testvéreimet, hogy a szórványban élőkért érezzenek felelősséget, egy-egy

szórványtelepct, vagy annak egy-egy családját fogadjanak testvéreként, alkalomadtán keressék fel őket otthonaikban, hogy ne érezzék magukat elhagyottaknak, ellenkezőleg, a velük törődő testvérszívek szeretetén keresztül hadd tapasztalják boldogan, hogy ők is ugyanannak az egyháznak a testéhez tartoznak, amelynek egyetlen és minden törvénye a szeretet, amely a szórványban lakó testvérek érdekében különösebben parancsolja mindannyiunknak: „Egymás terhét hordozzátok és úgy töltsék be a Krisztus törvényét!” (Gal. 6. 2.)

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés! Az iskola eddigi lelkipásztori szolgálatom ideje alatt szívem szent ügye volt mindig, s hangsúlyozottan mondom, az lesz ezután is. Drága és becsült előttem minden iskola, ahol gyermekeinket, jobb jövőnk édes reményeit tanítják: „Isten neve mellette — a Haza nevére!"; de senki nem veheti tőlem rossz néven, ha én az iskolák között mégis a hitvallásos iskolának adom az elsőbbséget. Ugyanis, meggyőződésem szerint, az egyházközség felekezeti iskola nélkül nem egész, nem teljes és így nem tudja olyan mértékben betölteni hivatását, mint az az egyházközség, amelynek felekezeti iskolája van. Oh, nem hiába nevezték elődeink az iskolát az egyház veteményes kertjének, mert az ott tanult és nevelt ifjúságból kerültek ki a nemzeti és az egyházi életbe azok az öntudatos, hívő, hitvalló egyháztagsok, férfiak és asszonyok egyaránt, akiknek hűségében és áldozatkészségében sem a haza, sem az egyház nem csalódott soha; akik közül nem egy ma is európai, sőt világviszonylatban is ragyogó csillagként tündököl az emberi művelődés egén. Hogy hitvallásos iskolánk az Isten, a Haza és az emberi szeretetnek, a tiszta erkölcsnek, a józan tudománynak 400 esztendő óta bevehetetlen fellegvárjai voltak: azt különösebben tapasztalhattuk az idegen uralom szomorú esztendei alatt, amikor minden képzeletet felülmúló szorongatás ellenére, derék tanítóink és tanáraink vezetésével alatt méltók maradtak múltjokhoz s bizony dicsekedés nélkül ugyan, de alázatos büszkeséggel mondhatjuk, miszerint egyedül csak nekik köszönhető, hogy az elnyomatás keserves esztendei alatt gyermekeink s ifjaink ajkán el nem némult az édes magyar szó, a magyar dal, a magyar imádság! Hogy iskoláink méltók maradhassanak múltjukhoz a jelenben, a jövőben is: az imádságnak és az áldozathozatalnak minden mértékét megérdemlik tőlük! Ezért a meglévő és működő iskolákat megtartani, a mai kor igényeinek megfelelően fejleszteni, ahol nincs, vagy ahol valami okból nem működik a hitvallásos iskola, ott annak a létesítését, illetve életrekelését és magaslatos hivatásának átadását: tartasuk elengedhetetlen kötelességünknek!

Áldozatos szeretetbe ajánlom úgy az egyes egyházközségeknek, mint általában az egész egyházmegyének máramarosszigeti ősi liceumunk gimnáziumát és diákotthonát. Kérem, hogy minden egyházközség ezen ősi iskola támogatására költségvetésében állandóan állítson be méltó összeget évi segély címen. Gyűjtésekből, előadások jövedelméből, s bármely más forrásból eredő adományokkal támogassuk, segítsük, erősítsük ez iskolát, hogy mint eddig — több mint négy évszázadon át —, ezután is az istenfélelemnek, az emberszeretetnek és a magyar nemzeti művelődésnek itt a végeken fátylahordozója lehessen.

Ugyanezt az áldozatos szeretetet kérem az egyházközségektől, az egyházmegyéktől, Isten jóvoltából — jó anyagi viszonyok közt élő magyar testvéreinktől — legfőbb, legdrágább anyaiskolánk: a debreceni Kollégium számára is. Szeretném hinni, hogy egyházmegyénkben nem lesz egyetlen lelkipásztor, tanár, tanító, sőt egyetlenegy egyháztags sem, aki az Isten-től sáfárkodás végett reábizott anyagi javából évenként meg ne hozná önként, senkitől sem kényszerítve az áldozatot, mintegy viszonzásul azokért a drága kincsekért, amelyeket közvetve vagy közvetlenül a főiskolától nyert.

Az iskolák mellett nem lehet, nem szabad megfélemedezni azok éltető lelkéről: tanító- és tanártestvéreinkről sem. Vegyük őket körül testvéri szeretettel, illő megbecsüléssel, mindenekfelett méltó javadalmazás biztosítása által mentesítsük őket minden eredményes munka legnagyobb akadályától: az anyagi gondoktól.

Amilyen féltő, imádkozó és segítő szeretettel vesszük körül a saját házunkat és a saját házunk népét: éppen olyan szeretettel zárjuk a szívünkbe, a lelkünkbe a nagyszöllősi árvaházat és a Krisztusnak gondjainkra bízott, ott nevelt kicsinyeit is. Ne engedjük őket éhezni, szomjúhozni, ruhátlanokká lenni, betegségükben elhagyatottakká lenni, hogy majd a nagy számadáskor boldogan hallgassuk meg a Krisztus szavait: „amennyiben megcselekedtetek eggyel emez én legkisebb atyámfiai közül, énvelem cselekedtetek meg” (Máté 25, 40).

Állandóan emlékezzünk főtiszteletű urunk újévi üzenetére: „A hit és az élet evangéliumi bizonyágtétele az áldozatban szakad egybe.” „Ezért minél hatalmasabb egy egyházközség számban és anyagi, társadalmi erőben, annál inkább a szívében kell hordoznia egész sor vergődő, hitében és magyarságában veszélyeztetett apró egyházközséget, szórványgyülekezetet. Viszont minél kisebb egy egyházközség számban és anyagi, társadalmi erőben: annál féltőbb gonddal kell óvakodnia attól, hogy lelkileg is törpévé ne váljék, vagyis annál inkább kell ügyelnie a maga horizontjának folytonos tágítására nagy, közös és egyetemes egyházi célok (el egészen a külmiszióig) szüntelen szem előtt tartása s az azokért való, fillérekben is nagysúlyú rendszeres, áldozathozatal útján.”

Bármilyen nehézre teszi a mostani ítéletes időben életünket a megélhetés ezer gondja, baja: mégsem szabad megfélemedezni azoknak a hősöknek az özvegyeiről és árváiról sem, akik drága életüket a haza és az egyház oltárán áldozták fel miérettünk, testi és lelki életünk nyugalmaért, békességéért, földi és mennyei boldogságáért. A hadiözvegyeket és árvákat, mellettük az állam és fájdalom, mondhatjuk: az egyház, a társadalom legmostohább gyermekei, a Krisztus szegényei, kicsinyei között is a legkisebbeket és a legelesettebbeket, a lelkész- és tanító-özvegyeket és árvákat is vegyük áldozatos szeretetünkbe. Akármilyen szűkös legyen is a kenyérünk és kopott a ruházatunk: segítsük őket, támogassuk őket szívesen, testvériesen, ha kell az utolsó falat kenyérünk és ruhadarabunk velük való megosztásával is. Azt hiszem, hogy nem csak lelkipásztor, tanító, gondnok- és presbitertestvéreim, hanem rajtuk keresztül az egyházmegye egész társadalma segítségemre lesz azon elgondolásom megvalósításában,

hogy lelkes- és tanítóözvegyeink és árváink mostoha sorsán nem esetenkénti és ötletszerű jótékonykodással, hanem tervszerű és biztos számításon nyugvó, rendszeres és állandó segélynyújtással igyekezzünk enyhíteni, nélkülözéssel terhes, örömtelen, könnyes életük sötét keresztjét elhordozhatóvá tenni.

Szeretném, ha egyházmegyénk egyházközségei egymással az eddiginél szorosabb, bensőbb kapcsolatba jönnének; ne csak annyit tudnánk egymásról, hogy szomszédosok, de tovább aztán köztük érdek-közösségről, még inkább felelősségérzésről beszélni sem lehet. Lelkemből óhajtom és ennek megvalósítása érdekében mindent megteszek, hogy egyházmegyénk egy lelki család legyen; ahol a család tagjait, a gyülekezeteket a szeretet, az egymás örömeiben és bajában testvériesen osztozni kész segítő szeretet fűzze össze. Evégből a lelkes- és tanítóegyesület megrendezésében, mégpedig ahol annak a lehetősége megvan, sorban, az egyes gyülekezetekben időnként lelkeszi, tanítói, presbiteri, férfi, női és ifjúsági konferenciákat tartunk, ahol egymással találkozáva, egymás hite által erősödve, egymást megismerve és egymást jobban megszeretve, az igazi szeretet és őszinte barátság tisztá, nemes érzésétől eltelve, az Ige útmutatása mellett, keressük egyéni, családi, egyházi és nemzeti életünk kérdéseire a megnyugtató feleletet.

Szeretetet, tiszteletet és megbecsülést kívánok és várok az egyházközségek előljáróitól és az ő példájuk nyomán a hívektől egyenként és összesen egyházmegyénk területén mindenütt, a másnyelvű és másvallású testvéregyházak, ezek vezetői és híveivel szemben is. Ne felejtjük el, hogy mindnyájan protestánsok és katolikusok Krisztusnak jöllehet más-más aklából ugyan, de ugyanazon nyájából valók vagyunk, akiknek Istentől akart szent kötelességünk, hogy egymást szeressük, mert csak így és ezáltal lehetünk Krisztus igaz követői.

Arra is kérem az egyházközségek előljáróit és tagjait, hogy Kormányzó urunk hűséges alattvalóhoz méltóan — kiki a saját szolgálati helyén, a polgári hatóságoknak — ezekben a történelmi időkben a haza, a nemzet, a község java érdekében végzendő, szerfelett nehéz és sokfelé ágazó munkájukban legyenek megértő és minden áldozatra kész segítő társai.

Imé! Ezekben állítottam nagy vonásokban a nagytiszteletű és méltóságos közgyűlés elé azokat az alapelveket, amelyek szerint látni szeretném egyházmegyénk életfolyását. Remélem, sőt hiszem is erősen, hogy egyházmegyénk gyülekezeteinek minden egyes tagja, vezető és vezetett egyaránt, munkakörében készséggel fogja követni példaadásomat, amely sohasem lesz más: csak szolgálat. És engem a szolgálatban is, törvényadta jogaim gyakorlásában is a felügyeletben, ellenőrzésben, az irányításban, tanácsadásban sohasem a törvény rideg betűje, hanem mindig az igazsággal és a méltányossággal teljes szeretet fog vezetni. Szolgálatom eredményessége érdekében Isten szent lelke vezetésére bízom magam! Imádkozzatok értem, hogy Krisztusomnak mindenben, mindenkor aláztos, engedelmes és hűséges szolgálója lehessen. Most pedig bízva a mindenható Isten kegyelmében, továbbá a gondnok úr óméltósága, a tanácsbírói és a tisztviselői kar, lelkipásztor-, tanár- és tanítótestvérek, valamint a közgyűlés alkotó tagjainak őszinte

jóakarátú testvéri támogatásban: a hosszútűró és mindeneket elfedező és a soha el nem fogyó szeretet zászlója alatt kezdjük el az építő, az erősítő és a megtartó munkát: — Krisztusért és az Ő egyházáért!

D. Dr. Révész Imre püspök a nyilastelepi reformátusok között

Nagyjelentőségű megnyilatkozások a gyerekekről

Felemelő szép ünnepség zajlott le vasárnap a nyilastelepi reformátusok között. *Sípos Károly* lelkipásztor *Filep Endre* egyházzrészi gondnokkal és az egész egyházzrészi tanáccsal karöltve a gyerekekért indított nagyjelentőségű mozgalmat. Azt szeretnék, hogy a kisgyermek számára alkalmas játszótér és a gyerekek nevelése szempontjából megfelelő be rendezések álljanak rendelkezésre. Fontos ez különösen ma, amikor a gyermek nem részesülhet mindenütt megfelelő szülői ellátásban.

Az ünnepségre megnyerték *D. Dr. Révész Imre* püspököt is, aki vasárnap egész napon át a Nyilastelepen tartózkodott. A délelőtti igehirdetési szolgálatot teljesen megtelt templomi gyülekezet előtt a püspök végezte. A délelőtti istentisztelet áhíthatos hangulatát nagyban emelte *D. Szabó László* operaházi tag éneke, akit *vitéz Tóth Péter* joghallgató kísért orgonán.

Délután 1/26 órakor volt a templomi ünnepély. A gyülekezet élénk érdeklődéssel vett részt ezen az ünnepen. Más egyházzrészekből is sokan eljöttek. A Kollégiumi Kántus és az Egyetértés Dalkör *Szigethy Gyula* kollégiumi énektanár vezetésével a Himnuszt énekelte. *Sípos Károly* lelkipásztor rövid, tartalmas megnyitója és *Kállay Magda* kedves, szép szavalata után *D. Dr. Révész Imre* püspök lépett a szószékre és fontos megállapításokat tartalmazó előadást tartott a gyerekekről.

Beszédét három nagy magyar festőre: Mészöly Gézára, Benczur Gyulára és Munkácsy Mihályra való hivatkozással kezdte, akik közül különösen Munkácsy Mihály az, aki képein megjeleníti a gyermeket.

Tudja minden magyar ember — folytatta a püspök —, hogy Munkácsy Mihály milyen nehéz körülmények között kezdte és milyen tragikusan végezte. Tudja minden magyar ember, hogy képei minden mai lebiráltságuk mellett is világhírűek és ezeken mindenütt ott van a kis gyermek. Akár arra a nagy Krisztusképre gondolunk, amit minden debreceni ember ismer, akár a siralomházi jelenetere, vagy más képére, ott van egy-két gyermek. Bámész-kodó, elnyíló tekintetű kisgyermek ezek. Viharzó zónában, mint egy kis gyöngysziget. Talán a maga álmát festette bele, úgy tudom, neki nem volt gyermeke.

Ma, ha arra gondolunk, hogy milyen viharzó tenger a világ, mennyi tépést kellene csinálni, hogy minden sebesülthe jusson, arra is kell gondolnunk, hogy ezeket a történéseket a gyerekek is nézik bámészán és még értetlenül, mert ők nem tudják kimondani, amiért nekünk naponként imádkoznunk kell: mi lesz a gyerekekkel?

Nekünk az Úr Jézus nevében meg kell felelnünk.

Annál is inkább, mert ebben a világban sokan igényt tartanak a gyermekre.

A református keresztyén ember azt feleli: *a gyermekhez Isten akaratából joga van az államnak, az egyháznak és a családnak. Egyiknek sincs azonban föltétlen és felelőtlen joga. Hitbizományként kapta mind-egyik Istentől.*

Az államnak joga van, hogy a gyermeket Istentől kapott céljai szolgálatában megtanítsa *dolgozni és harcolni*. Ha valaki, magyar ember érti ezt meg. *A magyar embert Isten hősnak teremtette.* Nincs joga azonban a gyermeket a saját föltétlen eszközének tekinteni. Nincs joga megfelekedni, hogy föltette is van egy ország és ez nem más, mint Isten országa. Amelyik pillanatban erről megfelekedznék, véget ért joga a gyermekhez. Minden állam jogát veszti a gyermekhez, amelyik el akarja szakítani a gyermeket örök gazdájától, Jézus Krisztustól és amelyik Isten országa helyébe önnönmagát akarná tenni.

A gyermek érdekében helyesen jár el az állam, ha az egyházat társnak tekinti, melynek az a célja és semmi más, hogy *a gyermekkel azt a Jézust, aki őt a keresztségben homlokon csókolta, jó korán megismeresse és úgy vezesse, hogy egykor teljes tudatossággal is Jézust vallja Megváltójának.* Az államnak örvendeznie kell, ha a gyermek egész oktatása Jézus szellemében történik.

A gyermeket az egyház is csak ajándékba kapta és nem tekintheti öncélnak. Nincs joga a gyermekhez akkor, ha elfeledkezik arról, hogy ő is csak rész, szolgál.

Milyen dicső, ha az egyház ölében nyújtja a gyermeket Jézushoz, de milyen borzasztó, ha az egyházak egymás szívéből akarják leszakítani a gyermeket csak azért, hogy a statisztika számukra kedvezőbb legyen. Milyen nagy baj, hogy az egyházanyák is versengenek a gyermekért!

Államnál és egyháznál elsődlegesebb és szilárdabb joga van a gyermeknek a családban a szülőknek.

A szülők joga a gyermekhez a szülők kötelességévé fokozódik. A Szentírás is tanítja, hogy a szülőknek kötelességeik vannak gyermekeik iránt. Nem vagy szülő — folytatta a püspök — zsarnoka gyermekednek, nem eszközöd, nem játékszered a gyermek, hanem valakinek tartozol vele. *A keresztyén szülőnek ezért van joga azt mondani: a gyermekem fölől én döntök.* Akármilyen nagyok is a veszélyek e világban a család körül, *a szülők felelősségét a gyermekkel szemben nem kisebbítik.* Minden szülő maga fog gyermekeiért felelni, azokért is, akik megszülettek, azokért is, akik meg nem születtek. Először a szülő legyen Jézus tanítványa és akkor vezetheti gyermekét is Jézushoz.

Az örök gazda egyedül Jézus. Neki a gyermek tulajdona, hiszen vérén vette meg, eszköze dicsőségének szolgálatjára. Csak Ő mondhatja, neki joga van mondani: a gyermek én vagyok.

Az ördögnek tetszik, amikor a család pusztul, amikor a gyermeket le akarják szakítani az édesanya kebléről és az egyházak versengenek a gyermek birtokáért, de Istennek legyen hála — fejezte be nagyhatású beszédét a püspök —, nem csak az ördög nézi, hanem nézi Jézus Krisztus is a gyermekért való nagy küzdelmet és Ő erőt adhat, hogy a keresztyén állam és egyház és szülők megtarthassák a gyermeket Jézusnak, mert a gyermek Jézusé.

Az ünnepélyen Dr. Juhász Géza író néhány szép

versét olvasta fel és D. Szabó László operaházi tag énekelt szépen csengő hangjával, majd Mánya Éva kedves, szép szavalata és Adorján Gusztáv szép énekszámát után D. Dr. Révész Imre püspök a Bibliából vett emlékeztető idézetével befejezte a Nyilas-telep gyermekért rendezett nagyszerű ünnepélyét. Adja Isten, minél több gyermek lássa meg nyomán a játszótér és más nevelőeszközök segítségével a gyermeket szerető Jézus arcát. (T. F.)

A beteg segédlelkész és főhatósága

„A békésbányai református egyházmegye segédlelkészeinek levele a magyarországi református segédlelkészekhez” című kiadványban 1944 március 15-i kelettel egy, mindnyájunk fájdalomra kora ifjúságától hordozott betegségben nemrég elhalt kiváló segédlelkész nekrológiájában többek közt a következő kijelentések olvashatók:

„Aztán megkezdte ő is szolgálatát, amire készült. Segédlelkészkedett. De ettől kezdve aztán váltogatták egymást a munkahelye és a szanatórium. Sokszor került megerőltető helyre, amit tudóval már nem bírt. Akkor pihenni kényszerült, nagyjából rendbejött. S aztán újra sorompóba állt. Szolgálni akart. Ez volt életeleme. Egyik szolgálati helyén már-már egészen rendbejött. Meghízott. Újra életpir volt az arcán. Akkor egyházi érdekből tovább kellett mennie. S aztán újra pihenésre szorult. Ilyenkor kétszeresen érezte betegségének terhét. Önmagában. És hogy téllenségre kényszerült. Amíg csak lehet, szolgálnia kellett, ezért állt újra munkába a legelső alkalomra.

Szegedre került, pedig nem volt neki való a klíma. De ő örömmel ment, mert szolgálhatott és azt remélte, rendbejön. Élete utolsó évét töltötte itt. Sokfelől hallottam, mennyire szerették a szelíd, kedves fiút. Azt remélte, hogy itt kezeltetni tudja magát s ha számára megerőltető lesz is a szolgálat, a gyógyulás nagyobb lesz. Egy évnél nem bírta tovább.”

Illetékes helyről felkérték lapunkat a következők közlésére:

A beteg segédlelkészekre a velük rendelkező egyházi főhatóságnak mindig különös gondja van. Elégséges és bizonyítható tárgyi adatok fellárása nélkül az ellenkezővel meggyanúsítani akármely egyházi főhatóságot is — olyan eljárás, amely legkevésbé lelkészekhez illik, még ha fiatalok is. A fájdalommal konkrét esetben az a való helyzet, hogy az elkölözött igen derék segédlelkész munkahelyeinek kijelölésénél főhatóságának mindig különös gondja volt az ő egészségi állapotára, jelgyógyulásának lehetőségére és ideponalkozólag mindig különös figyelemmel részesítette az ő saját kívánságait. Ez konkrét adatokkal egészen részletesen is bizonyítható. Nem felel meg a valószínűságnak, hogy bármely szolgálati helyéről is — noha ott már egészen rendbejött volna — „egyházi érdekből kellett volna továbbmennie. Szegedre kerülése egészen a saját elhatározásából történt. Felvidéki egészségesebb levegőjű szolgálati hely fel volt neki ajánlva, de maga nem vállalta, mert az orvosi kezelés lehetőségét egyetemi városban biztosítottabbnak látta. Anyagi segélyezés és egyéb kedvezések minden rendelkezésre állott lehetőségében részesítette főhatósága. Egy pillanatig sem igyekeztünk kisebbíteni annak a ténynek vádló súlyát, hogy egyházunknak a segédlelkész-kérdés megoldatlansága terén sok mulasztása van. Azt is elismerjük, hogy beteg lelkészek és segédlelkészek gondozása terén egy közel 3.000.000 lélekszámú egyház már tehetett volna intézkedéseket és alkothatott volna létesítményeket

a saját erején a testvéri szeretet parancsára. De az ellen tiltakozni vagyunk kénytelenek, hogy egy adott szomorú eset célzatos beállítással az egyházi jóhatóság emberiségébe és testvéri felelősségérzetébe vetett bizalom megingatására szolgáljon s azt a tévhitel ébressze, hogy a magyar református segédlelkészeknek, különösen ha betegek, testvértelen árvaság az osztályrészük.

A Csécsy-Nagy-család és a debreceni Kollégium

Nagy idők és nagy emberek emlékét óhajtjuk felújítani e szerény sorok által. A tárgy aktualitását az adja meg, hogy a közelmúlt őszi napokban, a debreceni Kossuth-utcai temetőből, a Simonffy-család sírboltjából, három koporsót szállítottak át a debreceni nagyerdei köztemetőbe: a Dr. Csécsy-Nagy Imre volt debreceni kollégiumi orvosprofesszorét, vele Simonffy Johanna hitvestársát és egyetlen gyermekök, Dr. Csécsy-Nagy Miklós, előbb szatmári, később makói lelkipásztorét. Utóbbi leszármazottjai, a hármass sírhant felé, díszes síremléket emeltettek s ennek ünnepélyes leleplezése 1943. évi október hó 24-én, vasárnap déli 12 órakor, a kollégiumi Kántus körzeműködésével és e sorok írójának emlékbeszédével megtartott. Erről a sírköleplezési ünnepélyről akkor hirt adtunk a Debreceni Protestáns Lapban. Ugyanakkor ígéretet tettünk, hogy a három kimagasló elődről Lapunk hasábjain megemlékezünk. — Ezt az ígéretet óhajtjuk most szívünk szerint valóra váltani.

Az új közös sírban pihenők közül első volt korban s tisztességben Dr. Csécsy-Nagy Imre, kollégiumi orvosprofesszor. 1804 november 28-án született Bihar megyében, Érkeserűben, ahol édesatyja református lelkipásztor volt. Atyja is, ő is a debreceni Kollégiumban nevelkedett. Itt bontotta ki lelke szárnyait. Gimnazialis éveiből egy évet Lőcsén végzett s ott alaposan megtanult németül. Az akkor szokásos kollégiumi subscribálás után, párhuzamosan jogi és theologiai előadásokat hallgatott s mindkét tudománykörből kitűnően vizsgázott.

Absolutoriuma után Dr. Csécsy-Nagy Imre még egyideig Debrecenben maradt és az Alma Maternek ajánlotta fel szolgálatait. Azonnal szénior lett, majd segédtanár; e minőségében a poétaklasszist vezette. Az 1831-i nagy kolera járvány idején, felajánlotta szolgálatait a városi orvosoknak s mint ápoló, derekas munkát végzett. Úgy látszik, ez a karitatív szolgálat lendítette lelkét arra az elhatározásra, hogy a theologia elvégzése után még orvosi tanulmányokat is végezzen. Így lett előbb Budapesten, majd Bécsben az orvosi egyetem hallgatója, s az utóbbi helyen kitűnő orvosi diplomát szerzett. Mintha csak a tudós Hatvani professzor szelleme lebegett volna felette; — kiről tudjuk, hogy ugyanezen az úton haladt: ugyanezeket a tanulmányokat végezte.

A kétdiplomás nagyrahivatott ifjú előtt a debreceni Kollégium újra kitárta édesanyjai karjait és Dr. Csécsy-Nagy Imre Bécsből boldogan sietett haza Debrecenbe: újra csak az Alma Mater szolgálatára. 1839-től 1847-ig volt a Kollégium professzora. Ugyanakkor orvosi gyakorlatot is folytatott.

Nagy szelleme azonban, a napi kurrens teendők mellett, egy percig sem pihent. Állandóan búvárkodott s impozáns irodalmi munkásságot fejtett ki. Néhányat megemlítünk úttörő alkotásaiból, annak illusztrálására, hogy mily széles területeket járt be s polyhistor módjára, látszólag mily ellentétes mezőkről gyűjtött gazdag kvéveket.

Ímé, kiemelkedőbb alkotásai: Tanulmányt írt a botanikai magyar műnyelv javítása érdekében. Többrendbeli latinnyelvű orvosi disszertációt írt. Könyvet írt „a tiszta Erkölestudományról”. Egyházi jogi tanulmányt készített a dunamelléki püspök-választásról. Úttörő értekezést írt a „villanydelejeségről”.

Dr. Csécsy-Nagy Imrét kortársai így jellemezték: Feddhetetlen élet, böles önmérséklet, becsületesség s orvosi praxisában jószívűség voltak jellemvonásai. Tanári működésére pedig legyen elég ez az egy, de éppen eleget mondó megállapítás: tanítványai rajongásig szerették és korai elmúlását hat héten át, önkéntesen vállalt gyásszal siratták. Erre a Kollégium annaleseiben addig és azóta is példa nem volt... Elmúlása csakugyan korainak mondható: negyvenhárom éves korában költözött el az élők sorából.

*

Második megemlékezésünk az előbb méltatott Dr. Csécsy-Nagy Imre orvosprofesszor hitvesét illeti. Családi neve: németújfalui Simonffy Johanna, Simonffy Dániel debreceni szenátor leánya, Simonffy Sámuel nagynevű debreceni főbíró unokája. Simonffy Sámuel volt az a főbíró és egyszemélyben egyházi főkirátor, akinek kormányzása idején épült meg hamvaiból a debreceni Nagytemplom. A hű örökösök, a város első polgárának oroszlanrésze volt a szent hajlék megépítésében; ezt bizonyítja az a látható emlék, hogy a Nagytemplom mindkét tornyának vitorláján S. S. betűk — az ő nevének kezdőbetűi láthatók mindmáig, az 1818-as évszámmal.

Simonffy Johanna 1820-ban született és 1843-ban fejezte be, nagyon rövidnek mondható földi pályafutását. Kezünkben van egy megsárgult levél: Dr. Csécsy-Nagy Imre kéréselele Johanna kisasszony szüleihez. Minden vonatkozásban jellemző ez a levél. A korra, melyben az ifjak oly szemérmesek voltak még, hogy nem állottak elébe szívök választottjának, sem szüleinek, hanem kérés levélben intézték el az egész életre döntő szívügyet. Jellemző ez a levél írójára, kinek tartózkodó és finoman gyöngéd kifejezései: méltán mutathatnának példát a mai felületes, nem egyszer tiszteletlen és féktelen ifjúságnak.

És a legjellemzőbb magára Johanna kisasszonyra, kiről ezek a sorok képezik az egyetlen történelmi adalékot. Méltó dolog, hogy egész terjedelmében ideiktassuk ezt a szép levelet.

A levél címzése a borítékon ez volt: *Tekintetes Nemes és Vitézlő Senator Simonffy Dániel Urnak (jitt. titt.) nekem különös tiszteletre méltó Uramnak, alázatos tisztelettel: Uri lakhelyén.* — A borítékon nyilván látható, hogy a levél írója maga szabta ki egy ív papirosból, pontosan olyan nagyra, amilyen az összehajtott levélpapír volt. A régiek az ilyesmi-ben nagyon ügyesek és jóízűek voltak. Hátul a levélen világos piros viaszpecsét látható, háromnegyed részben most is ép. Sajnos, a pecsétnyomó

figurája alig észlelhető. Az egyik szélen mintha egy nemesi címer felső emblémája rajzolódna halványan. A levél nem volt postára adva; ennek a borítékon semmi nyoma. A boríték alján az „*Úri lakhelyén*” aláhúzott jelzés azt bizonyítja, hogy valaki által elküldetett és kézbe adatott.

De lássuk most már magát a levelet. Az alábbiakban szószerint közlöm.

Uray Sándor.

(Folytatjuk.)

A Református Nőszövetség feladatai

Élniakarásának szebb bizonyítékát nem adhatta volna a magyar református egyház, minthogy létrehozta hetek alatt a Református Nőszövetséget. Zászlóbontása mögött nemcsak régi mulasztás helyrehozásán való fellángolás, hanem az egyház ügyéért meginduló komoly harckészség tüze lobban. Hogy ez a Nőszövetség hetek alatt megszülethetett, egyben bizonyítéka annak, hogy nem volt hiábavaló a lelkipásztorok csendes szolgálata. Mindegy az most, hogy évek vagy évtizedek óta működő szeretet-egyletek, patronázs vagy segítő szolgálatot végző nőcsoportok voltak-e a magvai — vagy házi áhítatok csöndjében összejövő közösségek álma vált valóra —, a lényeg az, hogy az elhíntett mag meghozta gyümölcsét. Ez a hatalmas zászlóbontás megszegyenülés és egyben nagy biztatás a jövőre nézve azoknak, akik közömbösségből vagy éppen kicsinyhitűségből eddig nem vették komolyan a missziói munka egyik-másik ágának felelősségteljes végzését.

A meginduló Nőszövetség munkája végzésénél nyílt kérdés marad a jövőre nézve, hogy hogyan tartsuk állandóan ébren a hirtelen felpezsdülő életet? Tény az, hogy ahol a lelkipásztor komolyan foglalkozott a gyülekezetével, ott eddig is volt valamilyen formában nők által végzett munka. Most látjuk mennyi erőnk kihasználatlanul maradt, amelyek egyházunkat építhette volna, amikor világi hatóságok vagy intézmények hamarabb összetömörítették gyülekezetünk nőtagjait, mint maga a hivatalos egyház. (Legyen elég csak a Stefánia vagy újabb Egészségvédelmi Fiókszövetségekben munkálkodó nőtagjainkra gondolni.)

A Református Nőszövetség létrehozása nem volt nagy munka. A nőszövetségi élet sem jelent különösebb terhet. A falvak aránylag kicsiny lélekszáma miatt szinte minden lelkipásztor által ismertek azok, akikre minden körülmények között számítani lehet. Bizonyos, hogy ezek nem fognak hiányozni akkor sem, amikor az egyház szolgálatáról van szó. A megindulásnál azonban vigyázni kell, mert ez a többé-kevésbé mindenütt meglévő közösség többféle arculatot mutatott eddig. Egyik falusi lelkipásztortestvérünk mondta nagyon találóan az évvégi statisztikai íveken megkövetelt nőgyuleti gyülekezeti munkákról: „*Előlről nézve Nőegylet, hátulról nézve bibliakör. Egyik oldalról tekintve Stefánia, a másik oldalról Női Önkéntes Honvédelmi Munkaközösség.*” Csoport csak egy volt, de a név a kívánt kimutatások szerint változott, mint az egyszeri legátus prédikációjánál a beszéd ugyanaz maradt, csak a textus változott. Nyilvánvaló, hogy a most

meginduló Református Nőszövetségnek, határozott református színezetének kidomborítása, egyedül a Szentírás alapján álló és azt szégyenkezés nélkül megvalló tagjainak bizonyágtétele által, *fenyi sokoldalúságából ki kell lépnie és bármelyik oldalról nézve is nem szabad más arcot mutatnia, mint a református egyházban eddig szunnyadó erők felébresztésére és a hitélet megújítására elszántan összefogó református nők szövetségét.*

A mindenütt megalakult Nőszövetség szempontjából az érdekel bennünket elsősorban, hogy *hogyan találjuk meg a vezetésre alkalmas egyéneket?* Nem lesz ez könnyű feladat akkor, ha a Református Nőszövetség nem akarja vállalni az egyetlen megkülönböztető ismérvet, amely minden más női egyesülettől élesen elhatárolja: *Istennek Igéjét.* — Az a munka, amelyet a Református Nőszövetség végezni kíván, nem végez céljának megfelelő, teljes értékű munkát, ha kihagyja azokat a principiumokat, amellyel Jézus építette az egymáshoz tartozók közösségét: „*Arról ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok*” (Ján. 13:35). Vezetők csak azok lehetnek, akikben ez a készség, ha haloványan is, de mégis tükröződik. Ne akarjunk mi mindenben azonnal a legteljesebb kívánalmakat várni a vezetők személyétől — bár minden ilyen követelmény ideáliter jogos volna —, hanem igyekezzünk a tökéletességre (Máté 5:48). Ebből következik, hogy református nőszövetségi elnököknek semmiképpen se választassék meg *más-vallású* nő, akármilyen sok készség és hajlandóság van is személyében a szolgálat maradéknélküli betöltésére. (Több példa van rá!!!) De ne választassék meg olyan református nő sem, akit társadalmi helyzete, méltósága alkalmasnak ítélne ugyan a tisztiségre, de a gyülekezettel való magatartása vagy éppen az Isten hajlékában való ritka megjelenése miatt nincs osztatlan megbecsülése a gyülekezet tagjai előtt. Helytelen vezető választásával sokak lelkében alapjaiban megrendülhet a nőszövetségi munka.

A vezető kiválasztás principiumai tehát csak a református keresztyén élet mindennapi síkján megítélhető adottságokból tevődhetnek össze, amelyek az első pillanatra áttekinthetők és a gyülekezet közössége előtt is értékelhetők. Itt megint nem lehet eléggé hangsúlyozni azt, hogy mennyire fontos, hogy a templomon kívüli hitéleti megmozdulásokban élénk részt vegyen a nőszövetségi vezető. Karitatív szolgálatokban csakúgy, mint a bibliakörök és házi áhítatok munkájában. A mai élet sokféle követelményei miatt, ha nem is tudhat mindenkor mindenben résztvenni, de ne legyen előtte ismeretlen, ne legyen benne tájékozatlan. Ne legyen tőle *idegen* s ami a legfontosabb, *igyekezzék mindinkább nélkülözhetetlen részesévé lenni ennek a munkának.*

Külső adottságok mellett nagyon természetes, hogy kötelező erejűnek kell lenni a vezetőre az Igével élő egyéni életnek. Ha áll az, hogy a nőszövetségi munkát, minden más hasonló munkától az Ige köré való gyülekezés különbözteti meg — akkor ez elsősorban a vezetőre áll. Különbözik hamar bekövetkezhetik a Máté szerinti üzenet: „*Ha a vak vezeti a vakot, mindketten a verembe esnek*” (Máté 15:14). Azért a munka tervszerű végzéséhez a lelkipásztor fokozottabb irányító segítsége szükséges, különösen míg a kezdet nehézségein átesve, az egyház érdekében

meginduló építő szolgálatát be nem töltheti a Nőszövetség.

Kikerülhetetlenül fontos kérdés itt a vezetőképzés kérdése. Vezetők kiképzésére sajnos, ma még nincsen más mód, mint az egyház missziói munkájában meglévő alkalmakon, az öntudatos hit elnyeréséért való részvétel. Ahol komolyan a Szentírás képezi az alapot és hiterősítő iratok által növekedhet a lélek — ott ez teljesen elég is. Ahol pedig missziói munkában fáradó lelkek vannak, azok megtalálják a módját előbb a környező gyülekezetek, aztán az egyházmegye, vagy szomszédos egyházmegyék, egyházkerület s végül reméljük az évenként megrendezendő Országos Nőszövetségi Konferencia által e munkaterületen való mélyebb kiképzetésüknek, amikor hitben meggyarapodva, eredményesen hasznosíthatják az otthoni gyülekezetben végzendő nőszövetségi munka esendes építésében. Mert elsősorban ez a cél: a helyi nőszövetségi munka biztosítása.

Itt térhetünk rá arra a kérdésre: *mi legyen a nőszövetségi munka területe?* Felelet csak az lehet: a helyi református egyház a maga összes adottságaival, hogy mindenképpen és szép renddel legyenek. Ez a feladat gyülekezetenként változik. Nyilvánvaló, hogy nem lesz a nőszövetségi munka gondja a szabóesi gyülekezetekben a templomlátogatásra való buzdítás, ahol közönséges vasárnapokon is telve van a templom — de nagyon komoly gondját és feladatát jelenti ez a Tisza alsó folyásánál lévő gyülekezeteknek, ahol sajnálatosan szomorú képet mutat a templomlátogatás. Meggyőződésem, hogy a személyes pásztori munka által végzett család és beteglátogatás hűségese szolgálata kapcsolatban van a házi áhítatok alkalmainak növekedésével. Ez nem kizárólag lelkipásztori feladat, hiszen a végső cél az, hogy a házi áhítatok áldást jelentő alkalmait minden református családban felelevenítsük. Itt kapcsolódhat bele a Nőszövetség tagjai által e munkába, hogy szolgálata által feleslegessé tegye önmagát, amikor minden családban a lelkipásztor vagy nőszövetségi segítség nélkül a család maga végzi az áhítatot tagjai között.

Nagyon természetes, hogy a *befelé* élő Nőszövetség munkájának *kifelé* is látható módon kell sugározni azokat az erőket, amelyeket a Szentírás, mint megtapasztalt erőforrás jelent. *Megindulásakor fontos feladata lesz a nőgyűleti összejövetelek komoly színvonalon tartása.* Sok egyesület összejövetele elszíntelenedik, üressé válik, mert nem tud programot adni. A Nőszövetségben a Szentírásnak kell minden más egyesülettől megkülönböztető programot adni, ha munkálkodni akar. S ez kifelé is megmutatja hatását a gyülekezetre.

Munkaterülete lehet a templomkert és környékének, templom belsejének sokszor nem kívánatos állapotából, áldott nőszövetségi munkáskezek által külsőleg is vonzóbbá tenni az Isten házát a lelkek számára.

A temetők elhanyagoltsága nem igazolja a lelkipásztor által hirdetett igazságokat s nem teszik kívánatossá az élők számára a legtöbb esetben a nyugalomnak kertjét. Ha igaz, hogy meg lehet ítélni egy község vagy egy gyülekezet tagjainak életét a temetőkertjéről, akkor az is igaz, hogy nem jó véleménnyel lehetnek rólunk mások temetőink

látán. Itt is bekapcsolódhat segítő szolgálatával a Nőszövetség.

Minden gyülekezet temetőjében nyugosznak olyan férfiak, lelkipásztorok, tanítók vagy adományozók, akik megérdemelnék, hogy nevük sokáig ismert maradjon. Ha nevük emlékezetben van is, sirjuk ismeretlen a gyülekezet tagjainak többsége előtt. Nem vagyok híve a halottkultusznak, de a Nőszövetség által itt is tehet valamit református egyházunk, hogy ne halottak napján áldozzon virággal vagy kegyeletes emlékezéssel lassan a mi népünk is elhunyt szeretteinek.

Lelkipásztorokodásom első évében a konfirmándus gyermekek Úrasztalát feldisítő virágaiból csokrokat kötöttem velük s délután az elhalt lelkipásztorok, tanítók, nagyobb adományozók, valamint a konfirmándus gyermekek elhalt szülei vagy szerettei sirjára tettük le a virágokat. Eleinte csak magunk mentünk. Ma már csatlakozik hozzánk a gyülekezet jónéhány tagja. Így az áldozócsütörtök nemcsak a konfirmándus gyermekek fogadástételének emléknapja, hanem kegyeletes emlékezés és hálavirágaink lerovása azoknak, akiknek köszönhetjük gyülekezetünk fennállását, az Ige hirdetését, ismeretben való növekedésünket és az V. parancsolat betöltését. Külsőleg lehet, hogy kicsinység ez, de egy-egy gyermeklélekre döntő elhatározású lehet, az „előjárókról való emlékezés” ilyen gyakorlása. Legyen ez is a most meginduló nőszövetségi munka egyik feladata, ahol még nincsen bevezetve.

A női lélek leleményessége az Isten dicsőségének szolgálatába állítva hihetetlen mértékben tudja növelni az egyházszeretetet a tagokban. Nem is tudnék ezidőszerint komolyabb feladatot számára, minthogy nőszövetségi összejövetelein a széthullani készülő falusi élet összetartására hivatott kovász szerepét, amely pezsdülő életet jelent ugyanakkor egyházunknak is. Áldott lehetőség ezeken az összejöveteleken a hasznos célú varró-órák tartása mellett bemutatni a magyar református nagyszonyok életét. Református nagyjainkat, intézményeinket. Hitvallásos könyveink ismertetése által minden módot megragadni arra, hogy öntudatosítsuk gyülekezetünk nőtagjait.

A női szív sokkal fogékonyabb a mult iránt. Feltétlenül ismertessük meg a gyülekezetünk multját, mert a későbbi időkben az unokák előtt sokkal maradandóbb lesz a „*nagyanyám mondta*, vagy *anyámtól hallottam*” kezdetű élményszerű megemlékezés, mint a lelkipásztor által történő alkalmi ismertetés. S ha ez a munka tudatosan, a Nőszövetség által tervszerűen történik, akkor mindenkor erős szálak kötik a gyülekezetet az egyházszeretet által a templomhoz is. Ezt a célt pedig nem rejtheti el tagjai előtt sem nyíltan, sem burkoltan a Nőszövetség. Mivel a tiszta, puritán református élet megteremtése a végső cél — a kötelelességek felelősségnélküli elmulasztása miatt, a most szépen meginduló nőszövetségi munkát nem szabad engedni, hogy üres műsoros estéllyé, léleknélküli összejövettelé vagy éppen táncos-tea estéllyé zsugorodjon össze. Legyen az jövődőt munkálni hivatott nőszövetségi összefogás.

A Református Nőszövetség munkájának jövődjére — mivel Isten országa szolgálatában áll — szebb hasonlatot nem lehet találni, mint a mustár-

magról szóló példázat (Máté 13 : 31—32). Titokban, csendben, de hűséggel végzett missziói munkából — imé kiterbélyesedett fa lett! Letagadhatatlanul megvan és félreérthetetlenül hirdeti eddig szunnyadó erőink ébredését és munkábaállítását. Ha nem munkálkodunk hűséggel körülötte, könnyen beteljesedik rajta a jézusi jóslat és ítélet (Luk. 13 : 6—9).

Hűséges szolgálatunk által azonban gyümölcse el nem maradhat!

(Tiszainoka.)

Szokody Gyula.

Köszönjük!

(Válasz Dr. Illyés Endre cikkére.)

Jól esett olvasnunk Dr. Illyés Endre theol. professzor cikkét, melyben a falusi lelkipásztorok helyzetével és munkájával foglalkozik. Bizony régóta vártuk ezt a megértő, megbecsülő hangot. Jól esik, hogy végre megkaptuk, mégpedig egy olyan testvérünktől, ki széles látókörével, kiváló képességével kimagasló pozíciót tölt be egyházunk életében. Köszönjük neki, hogy rámutatott arra a sok feladatra, szinte emberfeletti teherre, mely a falusi lelkészek vállára nehezedik.

Mi dolga lehet egy falusi lelkésznek? Aki azt gondolja, hogy nem sok, olvassa el Illyés Endre cikkét. Talán mi, falusi lelkészek sem tudtuk volna jobban összefoglalni azt a sokoldalú, de egyformán fontos és egyformán nehéz munkát, melyek elvégzése reánk vár, mert előírja a törvény és lelkiismeret parancsa. És talán mi sem tudtuk volna úgy előadni azokat a nehézségeket, amelyek munkánk végzése közben élénk tornyosulnak. Mi csak éreztük, hogy sok és nehéz a munka és elvégzésére csakis a kegyelem segíthet bennünket.

Mi nem panaszkodunk. Szívesen végezzük munkánkat, hordozzuk annak terhét, mint a Jézus Krisztus jó vitézei. Tudjuk, hogy minden templom és minden parókia egy-egy bástyája a magyar reformátusság várának, pillére a boldogabb jövő felé vezető hidnak. Csak köszönjük, hogy végre szélesebb körben is kezdik meglátni és méltányolni. És kezdik meglátni lelki és anyagi nehézségeinket is, amelyeken okvetlen kell és lehet is segíteni. Hisszük, hogy azok, akik most felőlünk ily szeretettel nyilatkoznak, meg is találják a segítség módját. Ezt kérjük, várjuk és reméljük. Ez a megértés és segítségre való készség árad felénk Illyés Endre testvérünk cikkéből. Mi megszorítjuk a felénk nyújtott kezét és megégyszer mondjuk: Testvér, köszönjük!

{(Gulács.)

D é k á n E l e k .

Dicséretmondó Nagy István

Református nagyjainkról — s így Dicséretmondó Nagy Istvánról is — nagy hiányát érezzük életrajzaiknak. A mult homályába vesző nagyjaink életadatai feltárásakor mennyiféle feltevés bukkan elő, ha valaki keresni kezdi adataikat.

Dicséretmondó Nagy Istvánról tudtommal csak a Gulyás József által írt kisebb tanulmány ismeretes,

amely a Theologiai Szemle 1929. évi 4—6. számában jelent meg a 347—350. oldalakon. E dolgozat összefoglalja tömören életét és munkásságát.

Mivel származására nézve ellentétek vannak a használt forrásművek adatai, valamint a Debreceni Protestáns Lapban közölt cikkek szerzőinek állítása szerint is, nem hallgathatom el e kérdésben theologuskorombeli emlékeimet.

Hajdúböszörményi legátus koromban, az azóta már Istenben boldogult Bakóczy Endre lelkipásztor, miután megtudta, hogy Soltra (Pest vm.) való vagyok, igen szívélyesen elbeszélgetett velem s tőle hallottam, hogy Dicséretmondó Nagy István solti születésű volt. Meg is kért akkor engem, hogy hazamenetelemtör nézzem át az anyakönyveket, Dicséretmondó Nagy István adatait felderítendő — azonban én akkor nem tettem eleget kérésének, mert szüleim év végére elköltöztek onnan. Én magam is csak rövid ideig tartózkodtam később Solton s bizony megféledezve ígéretemről, sohasem néztem át az anyakönyveket.

A Dicséretmondó Nagy Istvánról egyre sürűbben megjelenő hozzászólások miatt azonban lelkiismeretem nem hagyott nyugodni, be nem váltott ígéretem miatt — s mivel néhaivaló jó Bakóczy Endre nem minden alap nélkül hívhatta fel a solti anyakönyv adataira figyelmemet, imé közreadom az azóta megszerzett solti református egyház születési anyakönyvi bejegyzését, szószerinti-leírással:

„1770. jan. 5. Filius Gregorii Nagy Vásárhelyi, Stephanus Susc. Avus Andr. Nagy Vásárhelyi et Obsterci). Uxor Pauli Pápai Nagy.“

Nem tudom, kétségtelenül eldöntött-e az, hogy Debrecenben született? Mert itt anyjáról nincs említés téve. S a solti anyakönyvekben 1760—80 között a születési időnek legjobban megfelelő hét Nagy István közül csak fenti lehet számbavehető.

Ha már Dicséretmondó Nagy István előtérbe került a feledésből, jó volna, ha a Kollégium közelében élő lelkipásztorok közül valaki utánanézne a Kollégium levéltárában lévő s az említett Bakóczy Endre édesapjának összegyűjtésében meglévő Seriesben, úgyszintén a debreceni anyakönyvben születése pontos idejének. Az Egyházi Almanach 212. lapján olvasható megjegyzés és Kálmán Farkas adatai merőben ellentétesek. Fenti adatok, valamint a hajdúböszörményi egyház 1800-tól kezdődő canonica visitatióról szóló jegyzőkönyveinek összevetése — amely rendszerint azt is megjegyezte, hogy a lelkipásztor melyik községbeli születésű volt — talán fényt derítene erre is. Ezt azért írom le, mert nem tudom Bakóczy Endre ezeknek ismeretében buzdított-e engem Dicséretmondó Nagy István születési adatainak megtekintésére, mert ő határozottan solti születésűnek állította.

Szépek és romantikusok lehetnek bár egyes adatok Dicséretmondó Nagy István életéről, azonban nekünk az életrajzaik megírásánál pontos és megdönthetetlen, nem feltevészerű, hanem minden kétséget kizáró adatokat kell összegyűjteni, hogy méltó emléket lehessen állítani a nagy dicséretmondónak.

(Tiszainoka.)

Szokody Gyula.

I R O D A L O M

„Napsugár” gyűjtőcím alatt, református gyermekeink számára, gyermekkönyvtár-füzetek jelennek meg Kiss Boáz vértessacsi (Fejér m.) lelkipásztortestvérünk szerkesztésében és kiadásában. Programja ez: A „Napsugár” Református Gyermekkönyvtár füzetét és könyvecskét tiszta evangéliumi szellemben, a református elveknek megfelelőleg a pedagógiai és vallási követelmények szem előtt tartásával, mindazonáltal szórakoztató, könnyű és nemesítő tartalommal állítjuk elő. Régi hiányt pótolunk vele és segíteni akarunk a szülőknek, lelkipásztoroknak, vallásoktatóknak és tanítóknak a feletti töprengéseikben, hogy mit adjanak olvasni a gyermekeknek. A sorozat kiadását a kiadók igen nagy anyagi nehézségek közepette vállalták s készek még a további áldozatra is, csak hogy a gyermekek számára vállalkozásunk mielőbb megerősödjék. Csak úgy tudunk olcsó és jó, elveinknek mindenben megfelelő református könyveket kiadni. — Előttünk van a sorozat legújabb példánya: címe „Talált gyermek”, írta: Kiss Boáz. Hivatásos író műve, ki csakugyan tud a gyermeki lélekhez szólani. A kedvesen illusztrált könyvecske ára 2 P. „A Napsugár” sorozatban egyébként már hat kötet jelent meg, mindeniket merjük ajánlani. Kiss Boáz lelkipásztortestvérünk hívó vállalkozására szívesen felhívjuk olvasóink figyelmét.

A IV. Országos Református Könyvnapot május 14-én tartják ez évben gyülekezeteink. Az elmúlt évben már többszáz gyülekezetben rendezték meg a református könyv ünnepét rendkívüli sikerrel. Ez évben május második vasárnapján már negyedszer kerül megrendezésre.

Anyák napjára II. Fekete Péter: Az édesanya című versgyűjteményét ajánljuk Olvasóink figyelmébe. Az anyákról írt legszebb verseket fogja egy csokorba. Ára 3:20 és 20 fillér portó. Megrendelhető: Református Traktátus Vállalat, Budapest, XI., Lágymányosi-u. 21/a.

Pöcs Lajos—Dr. Koczogh András: Példák gyűjteménye című könyvének második kötete húsvétra jelenik meg. Lelkipásztorok, vallástanárok, vasárnapi iskolai tanítók, gyülekezeti munkások számára rendkívül hasznos kiadvány a Református Traktátus Vállalatnál 12 P-s áron rendelhető meg Budapest, XI., Lágymányosi-u. 21/a. címen.

Dr. Victor János: Lukács evangéliuma. Mindennapi elmélkedések a Lukács evangéliuma alapján. Április első felében jelenik meg a Református Traktátus Vállalat kiadásában, Budapest, XI., Lágymányosi-u. 21/a. Megrendelhető 8 P-s áron. Ugyancsak a szerzőtől kapható meg e sorozatban Máté evangéliuma és János evangéliuma 5—5 P-s áron.

HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

ALSÓSZABOLCS-HAJDÚVIDÉKI EGYHÁZMEGYE.

Gyülekezeti és ifjúsági nap Nádudvaron. Virágvasárnapján tartotta meg Nádudvar reformátussága gyülekezeti és ifjúsági napját. Madarász József lelkipásztor készítette elő a leventefjúságot előttevaló nap, míg másnap Nagymáté László tiszacsegei lelkipásztor igehirdetésével úrvacsoraszertartást tartottak.

Délelőtt 10 órakor Pataky László konventi ifjúsági lelkész hirdette a gyülekezetnek az Igét.

Délután 3 órától a fiú- és leányifjúságnak külön-külön volt konferenciája, megbeszélésekkel. A fiúknál Pataky László konventi ifjúsági lelkész a barátság és szerelem kettős kérdéséről szökött, ehhez szólottak hozzá az ifjak. A leányoknál pedig Tóth Erika titkárnő. Nagymáté Lászlóné és Madarász Józsefné lelkésznek, továbbá Frencl Klára tiszacsegei tanítónő és Giday Gabriella református tanítónő tartottak előadásokat, melyek végén Nagymáté László tiszacsegei lelkipásztor áhítatot tartott.

Este 6 órakor műsoros estély volt a templomban. Nagymáté László tiszacsegei lelkipásztor bibliamagyarázattal, Dr. Jánossy Gyula OTI-főorvos, a debreceni KIE társelnöke előadással, Madarász Józsefné lelkipásztor felesége és Fábian Béla énekszámokkal, Kapitány Juliánna, Húse Margit tiszacsegei leánykörti tagok, Frencl Klára tiszacsegei

segei tanítónő és Simon Sándor tiszacsegei KIE-tag szavallatokkal, a helyi leánykör részéről Nagy Etélka és Jakab Zsófia, továbbá a RKIE tagjai közül Beke István titkár szintén szavallatokkal szolgáltak és járultak hozzá a nagyon szépen sikerült, felemelő lelki találkozó műsorához, melyet Madarász József lelkipásztor imával zárt be.

Igazán időszerű volt úgy a leventék csendes óráján, mint az egész gyülekezeti és ifjúsági napon átvonuló gondolata az Irásnak: „Áron is megvegyétek az alkalmatosságot, mert az idők gonoszok, ...ne legyetek esztelenek, hanem megértsetek, mi legyen az Úrnak akarata.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Debreceni lelkipásztorok, lelkészjellegű egyének és tanítók találkozója. A debreceni református egyház missziói bizottsága úttörő lépést tett, amikor az összes lelkészjellegű egyéneket és a tekintélyes, közel száz tagú tanítótestület találkozóra hívta, folyó évi március 31-én délután öt órára, a Kálvin-tér 5. sz. a. gyülekezeti terembe. A találkozás egy kedves barátságos tea-est keretében történt meg, melyet a Péterfia-utcai egyházrész rendezett meg, élén Szabó Károlyné igazgató-tanító hitvesével. Az est programját Uray Sándor missziói bizottsági elnök bibliamagyarázata nyitotta meg, ki II. Cor. VI: 1. alapján arról szökött, hogy a lelkipásztoroknak és tanítóknak együttműködő szolgáltnak kell lenni, így tölthetik be feladatukat, így nevelhetik a gyermekeket, irányíthatják a munkásokat, juthatnak közel a magyar középosztály elárvult tagjaihoz, védhetik meg a keresztény családot és teremthetik meg a jobb magyar jövőt, mely Isten országa szempontjából olyan árva és reménytelen soha nem volt, mint napjainkban. Az együttműködés azonban csak úgy hozhat igazán eredményt, ha az a Krisztussal való együttműködést is jelenti. Azután Dr. Farkas Pál lelkipásztor, iskolaszéki elnök mondott nagyon értékes beszédet. Bevezetőül azokról a tényekről beszélt, melyek a lelkipásztort és a tanítót elválasztják egymástól. Át kell látnunk ezen a hamis fel-fogáson és meg kell ismernünk egymást, úgy ahogy vagyunk, minden köntörfalazás és szépítés nélkül. Beszéde végén a következőket mondta: A közös haditervet nem mi mondjuk el, sem nem a lelkészek, sem nem a tanítók szabják meg: a parancs felülről jön. És nekünk a parancsot közösen kell meghallgatnunk. Akkor fogjuk megtapasztalni, hogy a legnagyobb összeforrasztó erő a mi közösségünk életében mégis a Szentlélek. Csak hogy ahhoz, hogy Ő hozzánk jöjjön és összekovácsoljon bennünket, sok őszinteség és bűnbánat kell. Kezdjük meg tehát már most a töredelmet.

Molnár János igazgató tartalmas, érdekes előadásának elején a magyar faji gondolatról beszélt, majd a lelkipásztorok és tanítók közös feladatairól szökött. Előadását így fejezte be: Az Európában magyarságunkra ragadt hűbéri és hierarchikus berendezésekből fakadó idegen szellemiséget el kell felejtenünk s a függőségi és alárendeltségi viszonyból, mely ma a lelkipásztor és tanító közötti viszonyt jellemzi, el kell jutni minél hamarabb az egymásmellérendeltség, az osztály nélküli magyarság magasztos fogalmához és éléséhez, ahol a nagyobb tiszteletet nem a társadalmi állás, hanem egyedül a hit és a szolgálat forrósága és mélysege adja meg. A református egyház a reá váró hatalmas feladatokat csak úgy tudja megvalósítani, ha templom és iskola testvéri összeforrottságban, kéz a kézben, szorosán váll a váll mellett haladnak egy tisztultabb, szeretetteljesebb, testvéribb, következőképpen evangéliumibb jövő felé.

A két nagyszerű előadáshoz Sípos Károly lelkipásztor, vitéz Nagy Pál tantestületi elnök, Nagy Júlia tanítónő, D. Dr. Révész Imre püspök és Nagy István diakonissza-intézeti igazgató szökött hozzá. A lelkipásztorok és tanítók sok élményt nyújtott találkozója közénkel és Dr. Farkas Pál imájával ért véget.

A Debrecenben nem református közép- és középfokú iskolákba járó református növendékek számára március hó 27—28. napjain csendes napok tartattak, Dr. Farkas Pál vallásoktatási bizottsági elnök irányítása mellett. A csendes napokat a Kistemplomban közös istentisztelet vezette be, melyen Dr. Szász Imre esperes prédikált. A befejező aktus ugyancsak a Kistemplomban volt, amikor közel 800 növendék vett úrvacsorát: ez alkalommal Uray Sándor kistemplomi lelkipásztor hirdette az Igét. Debrecenben a nem református iskolákba járó református növendékek létszáma jóval meghaladja az egyeztet.

ÉRMELLÉKI EGYHÁZMEGYE.

Csendes napok Margittán. A polgári iskola református növendékei között alakult Bethlen Gábor fiú és Lórántffy Zsuzsanna leány Soli Deo Gloria szövetségek március 12—14. napjain csendes napokat tartottak. Az előadások a magyar református öntudat fejlesztését szolgálták. A főtételek ezek voltak: *Te miért nevezetel keresztgénnek?* (Heid. Káté 32. kérdés.) *Egy a közbenjáró Isten és emberek között* (I. Tim. 2, 5). *Megálázta magát, engedelmes lévén haláláig* (Fil. 2, 8). *Bethlen Gábor, a hit védője. Eredj haza a tiedhez és beszéld el...* (Mk. 5, 19.) Ezeken kívül bibliai, történelmi és vallásos-lárgyű legendák, versek, felolvasások egészítették ki és bővítették az előadásokat. Maguk a növendékek is nagyszámú szavallattal vették ki részüket a munkából. A háromnapos áldott munkában Debreczeni László érabrányi, Szendrei Dénes helybeli lelkipásztorok, Brankovics Márta tanárnő, SDG-vezető és Kántor Péter igazgató-tanító szolgáltak az Isten dicsőségére — mint a szövetségek neve is mondja: Soli Deo Gloria!

A margittai Református Nőszövetség néma teája. A Nőszövetség választmánya legutóbbi gyűlésében kimondotta, hogy a templom javításának munkájából kivieszi a részét és elvállalja a templom belsejének rendbehozatalát. Erre a célra — a mai háborús körülményeket tekintve — azt határozta el, hogy néma teát fog rendezni. Az elhatározást tett követte és csak a választmány tagjai között 960 P adomány folyt be a néma célra. A gyűjtés természetesen folyik a Nőszövetség többi tagjai között is. Már eddig is igazolást nyert a püspöki körlevél elgondolása, hogy tagsági díjat nem szedünk, de asszonyaink áldozatkészégére fel-tétlenül számítnak. Szolgálja ez is Istennek dicsőségét.

FELSŐSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

Népfőiskola Dombrádon. Február 27-én kezdődött és március 18-án fejeződött be a háromhetes KIE-LOK népfőiskolai tanfolyam Dombrádon. Összesen 32 ifjú vett részt rajta. Dombrádról 9, Tiszakanyarról 6 ifjú volt, a többiek a felső- és középszabolcsi egyházmegye más egyházközségeiből jöttek. A tanfolyam nagyon jól sikerült. Öröm volt együtt látni a tanulni vágyó ifjúságot. Komoly buzgósággal merültek el velünk együtt az Isten igéjében és a közismereti tárgyakban egyaránt. Az iskola egyik tanterme volt berendezve számukra lakó- és hálókörnek, itt voltak állandóan a helybeli fiúk is. Katonás rend egyesült evangéliumi szeretettel, következetes fegyelem testvéri melegséggel. A fiúk egymással is és vezetőikkel is megtalálták a lelki kapcsolatot, így sikerült őket a református kegyességben és a magyar haza szeretetében nevelni.

Március 18-án befejező vizsgát és hálaadó istentiszteletet tartottunk. Egyik növendék bizonyosságot tett arról, hogy mit nyertek a népfőiskolán, a másik pedig mindnyájuk nevében megfogadta, hogy amit tanultak, azt otthon megvalósítani igyekeznek. Hisszük, hogy e 32 fiú mindenike otthon úgy a KIE- mint a leventemunkának kovásza lesz.

A tanfolyam vezetője és szervezője: Porzolt Ferenc lelkipásztor volt, előadói pedig a helybeli polgári iskola tanárai és a református iskola tanítói. Bár közülök a tanfolyam ideje alatt is történtek behívások katonai szolgálatra, a munkában mégsem volt fennakadás, mindenki lelkesen és teljes odaadással végezte azt. Bár minél több ilyen népfőiskolai tanfolyamot rendezhetnénk!

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZMEGYE.

Lelkipásztorbeiktatás Pusztakengyelen. A törökszentmisklósi egyház pusztatényői és pusztakengyeli hívei részére több évi munkával templomot építtetett, melyet a régi templom fennállásának 150 éves évfordulóján a múlt év december 5-én szentelt fel Püspök urunk. A gyülekezet az újonnan szervezett tanyagondozó lelkipásztori állásra egyhangúlag Tóth Lajos volt kunmadarasi segédlelkészt hívta meg. Az új lelkipásztort március hó 12-én, felemelő beszéd keretében, Gaál István esperes iktatta be állásába a pusztakengyeli új templomban. Tóth Lajos a törökszentmisklósi egyház pusztakengyeli egyházzsuzsánai első lelkipásztora. A beiktatás után a templomot teljesen betöltő gyülekezet áhítatos lélekkel hallgatta új pásztora igehirdetését. Istentisztelet után a pusztakengyeli és pusztatényői nőegyletek, ifjúsági és leányegyletek köszöntötték Tóth Lajost. Az egyházzsuzsánai tanács nevében Tákos Sándor gondnok mondott köszöntőt. Kunmadarasi és Kisújszállás-

ról is többen megjelentek a beiktatáson, kik közül Szilágyi Árpád kunmadarasi lelkipásztor üdvözölte az új lelkipásztort. Gaál István lelkészelnök és B. Kiss Márton főgondnok vezetésével tartott egyházzsuzsánai tanácsulésen lelkészelnök buzdító beszéde után Tóth Lajos átvette hivatalát. Munkássága elé reményteljes várakozással néz a pusztakengyeli reformátusság.

KIE-LOK népfőiskolai tanfolyam Törökszentmiklóson. 15 községből három hélig 41 földműves ifjú vett részt Törökszentmiklóson a Keresztény Ifjúsági Egyesület és a Leventeegyesületek Országos Központja által rendezett népfőiskolai tanfolyamon s rajtuk kívül 14 helybeli ifjú vett részt rendszeresen az előadásokon. Az ifjak a református központi népiskola két tantermében nyertek elhelyezést, az előadások a KIE helyiségében voltak, ahol az előadás is történt. Az előadásokat a helybeli lelkipásztorok, segédlelkészek, tanítók, orvosok és közigazgatási férfiak tartották túlnyomórészt. A három hét alatt vidéki előadók is voltak: Pap Béla karcagi lelkipásztor, Dr. Kiss Mihály Karcag város tisztiorvosa, Pógyor István és Kiss János KIE-titkárok, gróf Teleki László dr., a KIE Szövetség ügyvezető elnöke (KIE parlamentet is tartott), Vargha Géza, a Magyar Vöröskereszt előadója. Állandóan a hallgatókkal volt Tóth Lajos lelkész, levente csapatparancsnok, aki a leventeegyesületi élettel kapcsolatosan tartott előadásokat és Tisza Imre diakónus, aki a reggeli és esti áhítatokat tartotta, Tóth Lajos lelkéssel felváltva. Meglátogatta a tanfolyamot Sípos Gyula főhadnagy, járási levente-parancsnok. A konyhát Harcsár Katalin diakonisszatestvér vezette dícséretes ügyességgel.

Március 5-én a presbitéri teremben volt az ünnepélyes záróvizsga, ahol a fiúk számadásában hűséges tükörkép tárult a hallgatóság elé a végzett munkáról. A záróünnepélyen Gaál István esperes intézett buzdító beszédet az ifjakhoz. Megköszönte az előadók buzgóságát, mellyel lehetővé tették, hogy a hevesnagykunsaági egyházmegye első ilyen tanfolyama ilyen szép eredménnyel zárult. Lelkükre kötötte a hallgatóknak, hogy otthonmaradt társaikkal együtt tisztultabb lélekkel, szélesebb látókörrel dolgozzanak egyházunk és hazánk javára, és jó szolgálataikkal legyenek a megújuló magyar élet elszánt harcosai. A szépen sikerült záróvizsgán nagyszámú közönség vett részt.

A tanyai gyermekek konfirmációját ez évben is megtartotta a törökszentmiklósi egyház. Széles kiterjedésű határából mintegy 42 gyermeket hívott be konfirmációi oktatásra, melyet több héten át végezve előkészítette a gyermekeket, és a konfirmációt Gaál István lelkészelnök-esperes el is végezte. A benti gyülekezeti tagok áldozatkészége tette lehetővé, hogy a gyermekeket mind szállásra, mind ellátásra sikerült elhelyezni s így konfirmációjukat biztosítani. — Isten szereti és megáldja a jókedvű adakozót!

A Kisújszállási Egyesült Református Nőszövetség márc. 16-án szeretetvendégséget rendezett mintegy 300 asszony részvételével, melyen az országos nőszövetségi titkár: Pilder Mária tartott nagyhatású evangélikációs előadást. Az előadás magasszínvonalú vallásos program keretében hangzott el, melynek szereplői a leánykörök tagjai voltak.

Zsoldos István segédlelkészt a kisújszállási presbitérium, a tanyai körzeti tanácsosok testületének meghallgatása alapján, a kisújszállási-tanyagondozói (III. számú) lelkipásztori állásra 1944 április 2-án tartott gyűlésen egyhangúlag meghívta.

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE.

1300 kötetes diákkönyvtár Nagykárolyban. A nagykárolyi SDG-nek 1300 kötetes segédkönyvtára van arra a célra, hogy szegény diákokat ellásson tankönyvvel. A diákok 2700 P-t áldoztak erre a célra, másfél év óta iratterjesztési bevételeiket is erre fordították, ez 500 P volt. A többit összeadták, vagy ünnepélyek bevételeiből szerezték, 650 kötet könyvet a diákok maguk ajándékoztak. A segédkönyvtár értéke 5000 P.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

Szatmárról jelentik: Csendes napokat tartottunk a szatmári egyházhhoz tartozó nem református iskolákba járó középiskolás növendékek számára. A csendes napokat istentisztelettel kezdtük és zártuk. Mindennap reggel biblióra volt, melyeken Bara Kálmán, Fehér Bertalan és Telegdy József szolgáltak. A bibliórákon kívül előadások is hang-

zottak el, melyek hozzászólásokkal együtt élénk érdeklődést váltottak ki. Előadást tartottak: Dr. Kiss Bertalan „Isten a magyarság életében”, Fehér Bertalan „Az igazi ifjú”, Bara Kálmán „Hazugság és őszinteség” és „Jézus a diák életében”, Telegdy József „Hazugság és őszinteség” és „Isten az életemben” címmel. A csendes napokat március 16—19-ig tartottuk a polgári fiúiskola termeiben. — Szatmárnémetiből jelentik: A református kereskedelmista fiúk részére csendes napokat tartottunk 16., 18., 19-én. Lelki elmélyülésre szolgáltak bibliaóráink, melyeket Lévay Lajos segédlelkész vezetett a „A test és lélek”, „Mit cselekedjem?” címmel. Előadásokat tartottak: Matos Pál ev. lelkész „A VII. parancsolat”, Dr. Simon Boldizsár „Lelki életünk s nyomorúságai”, Fehér Bertalan „Az igazi ember”, Bara Kálmán „Hová megy?” „A mi multunk és jelenünk hibái ifjúságunkat figyelmeztetik” és Dobos Zoltán: „Református magyar hivatásunk” címen. Az előadásokat megbeszélések követték s nagy érdeklődést váltottak ki az elmondottak ifjúságunk lelkében.

K R Ó N I K A

Tartsuk fenn a vasárnapi iskolákat! A debreceni lelkipásztorok és tanítók közös konferenciájáról az egyházmegyei rovatban hirt adtunk. E helyen arról az erőteljes kiáltó szóról hadd emlékezzünk meg, amelyet ott a konferencia végén, Nagy István diakonisszaintézeti lelkipásztor intézett a jelenlévőkhöz. Éppen aznap zárultak be Debrecenben az elemi és középiskolák. Ezért a felszólaló, aki Debrecenben a vasárnapi iskolák ügyének kezdeményezője és két évtized óta első munkása: arra kérte a jelenlévőket, hogy tartsák fenn továbbra is a vasárnapi iskolai munkát, mégpedig minél kisebb egységekre osztva. Ha a vasárnapból az idő nem futná, meg lehetne szervezni könnyedén, a vasárnapi iskola módszerével, az úgynevezett hétköznapi Bibliaiskolát. Szükség volna e célból minél több új munkásra. Reménység van rá, hogy az Isten Lelkétől ihletett terv valóra válik. Szívből kívánjuk, hogy az egész egyházkerületben követésre találjon a debreceni példa. A hosszú kényszer-vakáció káros hatással volna aranyvetéseinkre. Gondoskodjunk féltő szeretettel és nagy felelősségérzettel gyermekeink lelkigondozásáról. Ajánlatos volna a vasárnapi iskolai munka mellett a gyermekistentiszteletek nyári fenntartása, illetve rendszeresítése. Kérdezzük, mi jog történni a jébmaraadt konfirmációtanítással és hogyan visszük keresztül az áldozócsütörtöki konfirmációt? — Igen kívánatosnak tartanánk, ha mindezek felől, generális intézkedés történnék. Tudomásunk van arról, hogy ezt a generális intézkedést igen sokan kérik és várják.

Készül az első rotációs magyar Biblia. E címen közöl igen érdekes tudósítást a Református Jövő legutóbbi száma. Megállapítja, hogy nemrég pár hét alatt negyven ezer újtestamentum fogyott el, annyi, mint máskor másfél év alatt. A magyar Bibliatársulat most a leggyorsabban újra kiadja az újtestamentumot, espedig modern, könnyen kezelhető és tetszetős formában. A régi lemezek helyett újra kiszédelte az egész szöveget. Nagyon sok sajtóhibát kellett kijavítani és az egymásnak ellentmondó helyesírást egységesíteni kellett. Az új Biblia finom finn papírra készül. (Imé a finnek újabb testvéri szolgálata számunkra!) Az új kiadás, a legjobb reménység szerint, az áldozócsütörtöki konfirmáció idejére forgalomba kerül. Reménységgel várjuk!

Megjelent a tiszántúli református egyházkerület új térképe. A nagy gonddal, szakértelemmel s finom ízléssel kiállított térkép Dr. Gerő László munkája, ki iránt teljes elismeréssel vagyunk. A térképen igen könnyű a tájékozódás. Az egyes egyházmegyék külön, élénk színekkel vannak ellátva. Precíz jelmagyarázat és statisztikai táblázat teszi teljessé a tetszetős kiállítású térképet. Felül a magyarországi egyetemes egyház címere (Debrecen város címere) díszíti a térképet. Alul külön kis térkép van szentelve

Debrecennek, amelyen az egyes egyházrészek, gondos elhatárolással, külön színezéssel vannak feltüntetve. A térkép teljes terjedelmében tünteti fel az egyházkerületet. Itt látjuk szemtől-szemben rajta a nagy fehér részt: a még mindig megszállott területeket. A térkép expedialása folyamatban van. A magunk részéről is kérjük, hogy az egyházi hivatalokban függesszük ki és nagy gonddal óvjuk az új térképet, melyről ezidőszert elmondhatjuk, hogy pótolhatatlan.*

Hit és nem optimizmus. A debreceni református egyház egyik egyházrészének tanácsulése volt a múlt héten. Ezekről a tanácsulésekről nemigen szoktunk külön beszámolni, hacsak valami kimagasló, az egész egyházkerületet érdeklő témáról nincsen szó. Most is arról ejtünk szót, ami a gyűlésen kívül magánbeszélgetés közben történt és mindnyájunkra tanulságos lehet. Az egyházrészi tanács egyik tagja, egy református lelkipásztor leánya, akinek önálló élethivatása van s ebből folyólag naponta sokakkal érintkezik. Eközben sok szó esik a mai közállapotokról; az ellentétes vélemények csak úgy kergetik egymást. A mi tanácsosnő-testvérünk azonban mindig nyugodtan marad a körülötte kavargó gondolatok forgatagában; mint néhai való jó Hegedüs Loránt mondaná: javíthatatlan de rü-látó. Utóbb már a beszélgető felek megsokallták az ő következetes optimizmusát s megvádolták, hogy ez az ő gondolatai rendszertelenségének az eredménye. A válasz azonnal megérkezett: a mai világhelyzet megtételehez nem naiv és logikátlan optimizmus kell, hanem erős és kitarló hit. Ebből a szemszögből nézem és nézzétek ti is az eseményeket s megnyeritek lelketek csendességét... Aranyigazság ez, melyet magunkévá kell tennünk s bizvást beleszöhetjük még igehirdetésünkbe is.

A Zeneközlöny, a magyar református énekvezérek egyesületének hivatalos lapja, az új szerkesztő, Vikár Sándor nyíregyházi leánykálvineumi lelkészjellegű ének- és zenetanár szerkesztésében állandóan ébrentartja az énekeskönyvreform ügyét. Igen helyesen az a megállapítása, hogy az egyházi éneklésünk és vele énekeskönyvünk ügye: a legelső vonalbeli református egyházi kérdések egyike. Legutóbbi számában igen érdekes cikket közöl Horváth Károly debreceni Dóczy-leánygimnáziumi énektanár tollából, ki a többek között ezeket mondja: *Én úgy érzem, egyik főkövetelmény az lehetne, hogy zsoltárunkat szövegében, dallamában magyarabbá kell tenni. Erről ugyan a zsoltároknál kevésbé lehet szó. Különben is már a zsoltárkomplexum is nagy probléma. A kérdést eredetnél lehetne megfogni. Vajjon Marót és Béza verses fordításai jó költői munkák-e? Hozzájuk Dagues és Bourgeois kántor uramék dallamai, még koruk mértékével mérve is, végeredményben nem dilettáns dallamok-e? Vajjon Szenci Molnár Albert magyar fordításában, a szótagszámok megegyezésén kívül tekintettel volt-e egyéb zenei szempontokra is? Nem csúszt-e be a hernborni Psalteriumba egyik sajtóhiba, amit aztán a közhasználat szentesített? Vajjon az ennek alapján elterjedt és egyenlő hosszúságú hangokra romlott dallamok emelik-e az istentisztelet áhitatát? Lehetséges-e egyáltalán az eredeti ritmushoz való visszatérés ezekkel a szövegekkel? Vajjon a beszédhez közelálló parlandoszerű ritmikus kísérletek adhatnak-e megoldást, vagy csak a zavart növelik? Fenn kell-e egyáltalán tartanunk ezt az ókori himnológiát teljes egészében, királyhymuszával, áldozati énekeivel, zsidó történelmi vonatkozásaival együtt, amikor több mint felét egyáltalán nem énekeljük sohasem, s a használatosoknak is alig egy-két versét? Mennyi kérdés tolu itt fel hamarjában s vár feleletre! Hát a dícséreték? Bizony itt is sok a megoldásra váró feladat. Az erőteljes, világos, szépen hangzó szövegek mellett mennyi a döcögő versike, alkalmi költészet! Mily sok református büszkesége van a magyar irodalomnak, mennyi szép versben fordultak ezek mély hittel Istenhez, s mégsem énekeljük verseiket. Magyar dallamban már szegényebbek vagyunk. Templomi éneklésünkben az idegen eredetű zsoltárdallamok népszerűsége nem engedte szóhoz jutni a magyar dallamokat. De egy kis buzgósággal ezen a síkon is bizonyára sok felfedezni való akad. Teljes megértéssel adjuk közre ez illetékes szakembertől származó komoly és tiszteletreméltó véleménynyilvánítást.*

Új konfirmációi káté terve. A mostani elemi iskolai konfirmációi káték mellett igen sokan a Heidelbergi Káté tanítását sürgetik. Azt kívánják, hogy ez a mi drága hitvallásos könyvünk megfelelő feldolgozásban kerüljön a növendékek kezébe. Ebben az ügyben Egyetemes Konventünk kérdést intéz az arra illetékesekhez.

* A térkép még kapható a püspöki hivatalban darabonként 10 pengőért.

Hatszáznál több szeretetsomajót készített a sebesült honvédeknek a debreceni Dóczy-polgári iskola ifjúsága. A nagy hírű debreceni Dóczy Leánynevelő Intézet polgári iskolája nagyszabású szeretetmunkába kezdett, melynek máris igen jelentős eredménye van. Az iskola vöröskereszt egyesülete előbb a tagok között, majd a tagok szülei és rokonai között gyűjtést indított honvéd-szeretetsomagok készítésére. A gyűjtés szépen folyt és főleg természetben igen sok adomány gyűlt be. A begyűlt anyagot azután a vöröskereszt órákon a leányok feldolgozták. A feldolgozott ételneműekből szeretetsomagokat készítettek és a vöröskereszt központjára át eddig már több mint hatszáz csomagot juttattak a sebesült honvédeknek.

Kitüntetés. Magyarország Főméltóságú Kormányzója Nikodémusz János hajdúnánási református gimnáziumi rendes tanárnak nyugalombavonulása alkalmából a középiskolai oktatás szolgálatában szerzett érdemeiért a gimnáziumi igazgatói címet adományozta.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

1465—1944. szám. TÁRGY: Munkaszolgálatosok áttérése

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű lelkipásztor urakhoz.

Adott esetből folyólag a legnyomatékosabban felhívom a lelkipásztor urak figyelmét a 167—1925. sz. konventi határozatra, annak is különösen a 2. pontjára, amely szerint: „keresztelést, esketést, temetést, át- és kitérés körüli eljárást katonáknál, illetve katonacsaládokban tábori lelkészek jogosultak végezni, akik az előforduló eseteket anyakönyvezik is. Ezért a polgári lelkészek a hozzájuk bármilyen lelkészi szolgálatért forduló katonaszemélyeket kötelesek az illetékes tábori lelkészhez utasítani, ha pedig az illető katona, vagy hozzátartozója kifejezetten polgári lelkész szolgálatát óhajtja igénybevenni, köteles a polgári lelkész a végzendő funkcióhoz az illetékes tábori lelkész előzetes beleegyezését kikérni. Ott, ahol tábori lelkész nem állomásozik, a polgári lelkész az illetékes tábori lelkésznek utólagosan is tudomására adhatja a végzett funkciót, az anyakönyvezéshez szükséges adatokat azonban minden esetben tartozik a polgári lelkész az általa végzett funkcióról felhívás nélkül 48 órán belül az illetékes tábori lelkésznek megküldeni“.

Ezt a rendelkezést az egyházkerületi közgyűlés 422—1925. sz. a. tudomásulvette és kihirdette. A Debreceni Protestáns Lap 1941. évi 22. számában 5499—1941. sz. a. újra felhívom a lelkipásztor urak figyelmét erre a határozatra megfelelő eljárás és a mikénti anyakönyvezés meghagyásával. Fentiekhez a jelen esetben még a következőket kívánom hozzáfűzni:

1. Az úgynevezett munkaszolgálatosok illetékes tájékoztatás szerint katonai kötelekbe tartozóknak tekintendők, tehát áttérési szándékuk esetén minden esetben a protestáns tábori lelkészséghez kötelesek fordulni, s jelentkezésüket vagy áttérési szándékukat sem az állandó lakóhely szerint illetékes, sem a munkaszolgálatos jelenlegi szolgálati helye szerint illetékes polgári lelkipásztor nem fogadhatja el, ezért az esetleg nála jelentkező munkaszolgálatosokat köteles utasítani arra, hogy áttérési szándékukkal az illetékes protestáns tábori lelkésznel jelentkezzenek.

2. Egyébként is bármely felekezetből áttérni szándékozó s nem katonának tekintendő egyén-jelentkezését kizárólag a lakóhely (egyházrész) szerint illetékes lelkipásztor jogosult tudomásul venni. Ha az áttérni kívánó más gyülekezet lelkipásztoránál jelentkezik felvételre, a lakóhely szerint illetékes lelkipásztorhoz kell utasítani.

3. A legnyomatékosabban felhívom a lelkipásztorok figyelmét a magyarországi református egyház zsinati tanácsának 1943. évi május hó 22-én tartott ülésében hozott s minden lelkipásztori hivatalhoz megküldött áttérési szabályrendelet pontos, lelkiismeretes megtartására.

Figyelmeztetem a lelkipásztorokat, hogy e szigorú rendelkezések áthágása vagy lazán kezelése nemcsak egy-

házfegyelmi eljárást von maga után, hanem az illetőket más vonatkozásban is a legsúlyosabb kellemetlenségeknek teheti ki, amelyek ellen őket megvédeni sem szándékom nincs, sem módom nem lesz.

Debrecenben, 1944 április 1.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

1501—1944. szám.

TÁRGY: A most folyó háborúban kimagasló érdemeket szerzett honvéd és közrendészeti egyének elsőbbségben részesítése.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák tek. igazgatóságaihoz.

A Kormányzó úr Főméltósága legfelsőbb elhatározása és az erre vonatkozó minisztertanácsi határozat értelmében a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi március hó 18-án kelt 29—1944. eln. számú rendeletével úgy intézkedett, hogy a jövőben a kinevezésekre és alkalmaztatásokra, valamint az állami igazgatási ágakban jogszabványok, engedélyek, pénzbeli és másféle kedvezmények juttatására való előterjesztéseknél — egyenlő feltételek mellett — elsőbbségben kell részesíteni azokat a honvéd harcosokat, illetőleg a közrendészeti szerveknek a határ-szolgálatban és a hátszágban szolgálatot teljesítő tagjait, akik az 1938. évi november hó 2. napját követő események során vitézi tettükkel és az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásukkal az alábbi kitüntéseket nyerték el:

1. A magyar királyi honvédség és a magyar királyi csendőrség tagjai közül:

a) a Katonai Mária Terézia Rend bármely fokozatával, a Magyar Tiszti Arany Vitézségi Éremmel vagy a Magyar Arany Vitézségi Éremmel kitüntetett személyeket bármilyen fokozatban;

b) legalább a Magyar Érdemrend kardos közepkeresztje a csillaggal vagy a Magyar Érdemrend két kardos fokozatával (amelyikből egyik a Magyar Érdemrend kardos közepkeresztje) kitüntetett tábornokokat;

c) legalább a Magyar Érdemrend kardos Tisztikeresztjével és azonfelül legalább egy ízben nyert Kormányzói Dícsérő Elismerés és Kardok egyidejű adományozásával, vagy pedig egy még magyar vitézségi éremmel kitüntetett törzstiszteket (hasonló állásúakat);

d) legalább a Magyar Érdemrend kardos Lovagkeresztjével és azonfelül legalább egy ízben nyert Kormányzói Dícsérő Elismerés a Kardok egyidejű adományozásával, vagy pedig egy még magyar vitézségi éremmel kitüntetett főtiszteket és zászlósokat (hasonló állásúakat);

e) a Magyar Nagy Ezüst Vitézségi Éremmel kétszer vagy a második helyett legalább még egy másik magyar vitézségi éremmel kitüntetett legénységi személyeket.

2. A közrendészeti szervek (a m. kir. csendőrség, rendőrség és pénzügyőrség) tagjai közül:

a) a Magyar Tiszti Arany Vitézségi Éremmel vagy a Magyar Arany Vitézségi Éremmel kitüntetett személyeket bármilyen fokozatban;

b) legalább a Magyar Érdemrend kardos Tisztikeresztjével és még a Magyar Érdemrend egy kardos fokozatával kitüntetett VI—VIII. osztálybeli tisztviselőket;

c) legalább a Magyar Érdemrend kardos Lovagkeresztjével és azonfelül legalább egy ízben nyert Kormányzói Dícsérő Elismerést a kardok egyidejű adományozásával, vagy pedig még egy vitézségi éremmel kitüntetett IX—XI. fizetési osztálybeli tisztviselőket;

d) a Magyar Nagy Ezüst Vitézségi Éremmel kétszer vagy a második helyett legalább még egy másik magyar vitézségi éremmel kitüntetett és az a) — a) pontokban nem említett személyeket.

Ha a kitüntetett személy hősi halála vagy életének utóbb, más módon való elvesztése után a kitüntetéshez járuló külön elismerésben (kinevezés, alkalmazás stb.) már nem részesülhet, helyette a vele együtt élt özvegye vagy egy törvényes, mégpedig elsősorban férfi, ilyenek hiányában női leszármazottja részesítendő ezekben az előnyökben, amennyiben az egyéb követelményeknek szintén megfelel.

Felhívom igazgató urat (úrnőt), hogy jelen rendelet tartalmát a vezetése alatt álló valamennyi alkalmazott-

nak hozzá tudomására, s a jövőben mindennemű itt említett tárgyú felterjesztésében feltűnő módon jelezze, ha az érdekelt személy a rendeletben meghatározott feltételeknek megfelel.

Debrecen, 1944 április 5.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a *Debreceni Protestáns Lapban* közzé kell tenni és a **Kiadóhivatal** címére (Debrecen, Kálvin-tér 17., Püspöki hivatal, Postafiók 65) kell beküldeni.

Hirdetési díj szavanként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 pengő.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1482-1944. szám.

Pályázati hirdetmény.

A nagybányai egyházmegyébe kebeleztet, lemondás folytán megüresedett *kispeleskei* egyházközség *lelkipásztori* állására pályázatot hirdetek.

A lelkipásztori állás javadalma:

Lakás és kert természetben.

Kézpénz az egyházközség pénztárából évi 40 P.

9 kat. hold 1108 □-öl szántóföld használata.

45-30 métermázsza búzatermény.

Négy darab marhára legelőjog használata.

36 és fél szekér széna.

Kilenc öl kemény tűzifa beszállítva vagy megváltva.

Szolgalmány: 12 hold föld szántása, 3 hold föld kapálása, trágyahordás.

Épületek takarítása vagy váltása.

Ó- és újtemető használata s kétvékás kenderföld.

Stóla.

A földek minden adóját az egyházközség fizeti.

Pályázati határidő a megjelenéstől számított 15 nap. A pályázati kérelmek az E. T. II. tc. 39. §-ában előírt okmányokkal felszerelve Oláh Sándor espereshez Nagybánya (Szatmár vm.) küldendők be.

Az állás a megválasztás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Debrecen, 1944 március 31.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

Kisújszállás református gimnáziumának fenntartó-testülete pályázatot hirdet egy lemondás folytán megüresedett és miniszteri kinevezés alá eső *mennyiségtan-termesztetan szakos rendes taniszék*re. Javadalma az államiéval azonos. Pályázhatnak protestáns vallású középiskolai tanárok vagy tanárjelöltek. A szabályszerűen felszerelt kérvények április 20-ig nyújtandók be a gimnázium Igazgatóságánál.

TARTALOM:

Révész Imre: Húsvét

Böszörményi Jenő: Az Úrei vagyunk...

Dr. Bartha Tibor: A kereszt

Papp József: Esperesi székfoglaló beszéd

T. F.: D. Dr. Révész Imre: püspök a nyilastelepi reformátusok között

A beteg segédlelkész és főhatósága

Uray Sándor: A Csécsy-Nagy-család és a debreceni Kollégium

Szokody Gyula: A Református nőszövetség feladatai

Dékán Elek: Köszönjük

Szokody Gyula: Dícséretmondó Nagy István

Irodalom — Hírek az egyházmegyéből — Krónika —

Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetmények — Hirdetések

KISS FERENC

ötvoztanár, ref. presbiter

Telef.: 384-447.

BUDAPEST IV., HARISBAZÁR-U. 3.

Úrvaesori és keresztelési edények,
nászajándékok, ékszerek stb.

Törött tárgyakat javítok, becserelek. Aranyozok, ezüstözök.

Szövetek, selymek,

függönyök, függönykelmék, retikülök, kötött-
árak, női és férfifehérneműk, rövidárak
nagy választékban.

PETRIK KÁROLY DEBRECEN,
női és férfi divat üzlete Ferenc József-út 25.

KONFIRMÁCIÓRA

ELŐKÉSZÍTÉSRE:

APOSTOL ELEK: Konfirmációi káté, az elemi iskola V—VI. osztályát elvégzettek részére ára P—70

VIRÁGH JÓZSEF: Konfirmációi káté az elemi iskola VI. osztályát nem végzett, tanyákon és szórványokon lakó konfirmálók számára . . . . . ára P—50

DR. PATAY PÁL: Konfirmációi káté, fiú- és leányközépiszkolák IV. osztálya számára ára P—80

ERDŐS JÓZSEF: A Heidelbergi Káté . . . . . ára P—60

D. DR. RÉVÉSZ IMRE: Öntudatos Hit . . . . . ára P—30

AJÁNDÉKUL:

DR. ERDŐS KÁROLY: Az én vallásom . . . . . ára P 1—

URAY SÁNDOR: Édesanyám imakönyve (fél-vászon) . . . . . ára P 4—

SZIKSZAY: Keresztyén tanítások . . . . . ára P 8—

MEGRENDELHETŐ:

Méliusz

KÖNYVKERESKEDESBEN
Debrecen, Ferenc József-út 26.

**MAGYAR ÁLTALÁNOS
HITELBANK
DEBRECENI FIÓKJA**

Piac-utca 45-47. Telefon: 14-96, 23-70, 23-71.

Belvárosi Takarékpénztár Rt. fiókja, Debrecen

Ferenc József-út 53. Telefon: 28-40, 19-52.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával:

betétek elhelyezése kölcsönök folyósítása
értékpapírok vétele és eladása.

REFORMÁTUS
**PAPI
PALAST
ÉS SÜVEG
KÉSZÍTÉSE**
ELSŐRENDŰ
KIVITELBEN
**FÉNYES
ILONA**
RIMASZOMBAT